

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת אמור | תשפ"ו

כך מכינים שיחה! וככה אומרים שיחה!

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א
לשמוח בטובתו של השני

אָפּר אַל הַכֹּהֲנִים... וְאִמְרַת אֱלֹהִים (כ"א)

אחת משיחותיו היחידות - ידועות של מרן הגה"צ רבי חיים לייב שמואלביץ זצ"ל, היא זו שעסקה במושג 'לב טוב'; על האחוה המתבקשת בין אחים ורעים, על השמחה בשמחת הזולת והצער בצער, על הנשיאה בעול הזולת. אולם לא רבים יודעים בעטיו של איזה מעשה התחדשה לו הארה זו. את הדברים שמעתי לאחרונה מחתנו הגאון רבי יצחק אזרחי שליט"א, מראשי ישיבת מיר: רבי יצחק היה נוכח בבית חותנו רבי חיים ביום חמישי פרשת 'תצווה' בשנת תשל"ב, כשדפקו בביתו שני יהודים יקרים ובקשו לדבר עם חיים בענין חשוב. הם קבלו בפניו על מעשי עוול של עסקן המוכר היטב לציבור שנוהג באחרים שלא כשורה ובאטימות-לב. הם כמונן דברו לתועלת, וכוונתם היתה להציג את התמונה המלאה בפני ראש הישיבה כדי שיוכל להניח את כובד משקלו ולפעול בנושא. הם ציפו לשמוע ממנו תגובה, אבל רבי חיים שתק. הם המשיכו

המשך בעמוד 1

'מה טיבה של שמחה זו', מקשה ה'פרי חדש'. - אם משום שפסקו מלמות, וכי זו שמחה היא שלא נשאר בהם מי שימות ל"ע?

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
על השמחה הגדולה בל"ג בעומר

שהעמידו את התורה מחדש. עתה בינו והתבוננו נוראות. קודם הפסח עמד רבי עקיבא בראשות ישיבה של כ"ד אלפים תלמידים, כולם גדולי תורה. ויהי אך יצא יצא הפסח החלו מתים לו תלמידיו על פניו בזה אחר זה ה"י (חשוב נא כמה 'הלויות' היו בכל יום ויום). הרי עפ"י טבע אנושי היה על ר"ע לנטוש הכל,

ולהוכיח שיש בזה משום סימן מן השמים שאין רוצים את ישיבתו, והיה שב אל ביתו... אבל חפוי ראש, סגור ומסוגר... אך רבי עקיבא לא שת לבו לכל אלה - אלא אמר 'תורה מה תהא עליה', עמד והתחיל הכל מ'בראשית', קיבץ את חמשת התלמידים למדם את תורתו ומשם יצאה תורה לישראל עד היום הזה, ולא עוד, אלא שבזכות זה זכה להעמיד תלמיד גדול כרשב"י, שמי לנו גדול הימנו. וללמדנו שלעולם אל יתייאש אדם אפילו במצב שנראה גרוע ביותר, וכל 'שמחת היום' היא על כך שלא נתייאש רבי עקיבא ונסוג אחור אלא התחיל מחדש.

(באר הפרשה 'אמור תשפ"ה)

איתא בגמרא (יבמות סב:) 'שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת', ולכן אנו נוהגים מקצת דיני אבלות באלו הימים, וכתב ה'בית יוסף' (סי' תצ"ג) בשם רבי זרחיה הלוי, שאין הכוונה עד

העצרת ממש, אלא עד 'פרוס העצרת' - כב' שבועות קודם העצרת והוא ביום ל"ג בעומר, שבו פסקו מלמות. וכתב הרמ"א בסימן זה, שנהגו בשמחה ביום זה. ומקשה ה'פרי חדש' 'מה טיבה של שמחה זו, ואי משום שפסקו מלמות, וכי זו שמחה היא שלא נשאר בהם מי שימות ל"ע. ומתנ"ך ה'חיד"א' (טוב עין כע"ז בפרי חדש), שהשמחה היא על התלמידים שהעמיד ר' עקיבא באותו היום, כדאיתא שם בהמשך הסוגיא, 'עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם (לימדם את תורתו), רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר בן שמוע. והם הם העמידו תורה'. ואין לך שמחה גדולה כשמחה זו

סבא אמר לי: 'אהרן: היום איננו יכולים להיכנס יחד, כי לאיש בן תשעים ומעלה לא באים עם ילדים קטנים', אמרתי לו: 'סבא, הם לא שובבים וישבו בשקט', אך הוא עמד על דעתו: 'אני אדם מבוגר ומבין לליבם של זקנים'

ממידותיו האציליות של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם (כג)

נכנסתי רק כדי לעשות אורה נעימה יותר, אבל הדקה הפכה לכמה דקות והילדים שהמתינו לשובי התייאשו והחליטו שהם באים אחרי ונכנסו לתוך החדר. ואז, לא להאמין, הזקן רק ראה שני ילדים קטנים ואורו עיניו. הבאת כאלה ילדים, איזה ילדים נחמדים ומתוקים, לפתע פתח את הפה וסבא מסתכל עלי בשמחה עם העיניים שלו הוא רמז לי בהתפעלות, כמי שאומר איזה יופי שהאיש שמח ומתעורר לחיים. מכאן ואילך באמת הישיש ואשתו התחילו להשתעשע עם הילדים וגם נתנו להם סוכריות, ממש תחיית המתים. ואז פונה לסבא: ר' שלמה זלמן, אני תמיד נהנה שאתה בא לבקרני, אבל היום היתה לי כזו הנאה, אני ממש מודה לך ומעריך את ההבנה שלך איך לשמח אותי תמיד.

כשיצאנו מהחדר פנה אלי סבא ואמר לי: אהרן, הרי אתה יודע כמה שאני טורח ליהנות את האדם הזה ולא עוזר כלום, וגם עכשיו כדי לשמח אותך, אמרתי לך שהילדים לא יכנסו ולא יפריעו. מיד התנצלתי, לא התכוונתי חלילה שהם יכנסו, הם פשוט באו ונכנסו ללא רשות. וסבא אומר: בסדר, אני מבין, אבל תראה מה היה כאן: בסופו של דבר, הוא הרי כל כך הודה לנו והיה שמח מכך. והרי זו דוגמה ממנה יש לאדם ללמוד לדעת ולהכיר בכל עת ועידן לא להחזיק רק מעצמך ומדעותיך, מותר ונצרך להאזין להלך מחשבתם של אחרים. אני צריך לקבל על עצמי לשמוע יותר את השני, וגם אם הוא נכד שלי ולחשוב שוב על מה שהוא אומר. וגם אם פשוט שאינו צודק, ושוב אמר בכזו שמחה. תראה אהרן, הרי היית צודק, תודה רבה, יישר כח, בדרך חזור במכונית, סבא פנה לילדים ושיבח את התנהגותם וכמה ששימחו אדם מבוגר וכשהגענו הביתה כיבד אותם בשוקולד.

מהבית שלי לא זורקים יהודי

נכנס פעם מישהו לבית ורצה שיתנו לו משהו, וכנראה שהלה לא היה מאניני הדעת, והתחיל לצעוק שאם לא יתנו לו, יהפוך את הבית וכד'. הלך מישהו מבני המשפחה והוציאו החוצה. נזעק רבינו ואמר "מהבית שלי לא זורקים יהודי". כך היה כמה וכמה פעמים שלא הרגיש טוב ואחד

סיפור מופלא, סיפר נכדו המסור של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, רבי אהרן גולדברג: היה לנו קרוב ישיש, איש שיבה שבשחר ימיו התגורר בחו"ל והיו לו שם תפקידים נכבדים ובאחרית ימיו עלה לארץ הקודש, כאן היה בודד וכבר לא היה לו סיפוק מחייו. הזיקנה מיהרה לקפוץ עליו ביתר שאת, והוא ואשתו התגוררו בבית אבות ידוע בירושלים. רבינו הקפיד לבקר מפקידה לפקידה. האיש היה כאמור בודד ומצבו הלך ודעך מחודש לחודש. רבינו ניסה לרומם את רוחו, ולהוציא אותו מהעצבות וכמעט לא הצלחתי. הלכתי איתו פעמים רבות לבקר את הזוג הזה במושב זקנים, פעם אחת לפני היציאה לבית אבות נאלצתי להביא עימי את שני הילדים שלי, אחד בן ארבע והשני בן שלוש, סבא אמר לי: "אהרן: היום איננו יכולים להיכנס יחד, כי לאיש בן תשעים ומעלה לא באים עם ילדים קטנים", אמרתי לו: "סבא, הם לא שובבים וישבו בשקט", אך סבא עמד על דעתו, באמרו: "אני אדם מבוגר ומבין לליבם של זקנים, ממש לא בא בחשבון שאתה תיכנס איתם פנימה". ניסיתי בכל זאת לבקש וסבא היה נחרץ ובוודאי הצדק היה איתו כי הישיש לא היה בדעה צלולה ולא עם מצב רוח מרומם, אלא שחשבתי שזה לא כל כך נורא.

אבל סבא רצה שהמצוה תתנהל בשלימות, כאשר הגענו למקום ליוזיטי אותו מאחור, כמעט עד החדר ומכיון שהיה אפשר להתבלבל בפרוזדורים ובחדרים, אמרתי לעצמי: ברור שאינני נכנס עם הילדים לחדר, רק הבטתי מרחוק אחריו שאינו מתבלבל.

וסבא מסתכל עלי בשמחה עם העיניים שלו

והנה אני רואה מזווית הפרוזדור שהישיש יושב עם הראש על השולחן, אינו רואה בכלל שסבא נכנס וסבא מנסה לדבר משהו, וכלום. היה נראה כי חובה לעשות שם משהו. פקדתי על הילדים תמתינו כאן בחוץ, אל תזוזו ובעוד דקה דקותיים, אני שב.

מבני הבית אמר לאנשים שהמתינו לשאלו שיבואו פעם אחרת, וכשהגיע שעת קבלת קהל אזר עוז ותעצומות ורצה לקבל את הקהל וכשאמרו לו ששלחו אותם, הצטער מאד, באמרו: איך יתכן שגירשו אנשים מביתי?!

שוב הוי מעשה ביהודי שרצה ברכה מרבינו לענין מסויים, וכשהגיע דפק בדלת ורבינו לא ענה, היות וידע שזו שעת קבלת קהל לא חשש והרבה לדפוק עד שרבינו הגיע לדלת והתנצל שלא חש בטוב ואינו יכול לענות לשאלות עתה. הלה ניסה להתעקש ולומר שהמדובר בדבר קצר ודחוף, אך רבינו אמר שהוא מצטער אבל אינו יכול. אמר הלה שהמדובר הוא רק בבקשת ברכה. כאן התהפך המצב ברגע ורבינו שמע ממנו בסבלנות את מבוקשו ובהארט פנים גדולה ברכו בכל ליבו. פעם נכנס אליו יהודי וסיפר שהוא אוסף צדקה עבור מטרה מסוימת. רבינו ישב באותה עת בחדרו והעניק לו סכום שנראה היה לו שעליו לתת לענין זה. הלה לא התברך בבינה יתרה ואמר לרבינו שהסכום אינו מספיק והמשיך לשבת במטרה שרבינו "יישבר" ויעניק לו את הסכום הגדול שקיווה לקבל. רבינו יצא מחדרו ובחדר השני בביתו היה אז נהגו המסור רבי יהודה לוי. שאלו רבינו, מה עושים? נענה רבי יהודה, אגש ואומר לו ללכת. רבינו נחרד מהרעיון, שאני אגרש מהבית שלי, חלילה, תחשוב על רעיון אחר. ואז הציע לרבינו שירד איתו למכונת ויעשו כמה סיבובים בשכונה והלה ילך בינתיים לדרכו. זה רעיון מצוין, אמר בשמחה. מיד נכנס לחדרו לבש את הכובע והחליפה וירד למכונת, נסעו כמה דקות בסביבות השכונה ולאחר מכן כשחזרו לבית, הלה כבר לא היה. רבינו הסכים לבטל מכבודו וזמנו ותלמודו, היקר מני יקר ובלבד שלא להעליב יהודי, גם אם אינו נוהג כהוגן בביתו שלו.

כיוצא בזה, כמה פעמים נקלע למצבים שראה שהוא עלול לפגוש מישהו שלא רצה לפגוש, כי מחד קיבל כל אחד בהארט פנים וסבר פנים יפות, ומאידך לפעמים חשש שאם פוגשו פנים בפנים ולא יעיר לו או אפילו ישתוק לנוכח מעשה שעשה הלה וכדו' אין זה ממידת האמת לעת הזאת להאיר לו פנים או לשתוק והשתדל להימנע בכך בעדינות. אירע פעם שיצא מבית וראה אחד שלא רצה לראותו מהטעם דלעיל

וחזר בחזרה אל הבית שהיה בו וביקש רשות להישאר בו ונשאר זמן ניכר, עד שהיה בטוח שהלה הלך מהמקום. כך לא ויותר על האמת אך גם לא על בן אדם לחבירו.

המכתב שרבינו ביקש לשמור

עוד מספר רבי אהרן: מפעם לפעם היה סבא ממיין את המכתבים שקיבל ובודק מה הוא צריך לשמור ומה לגניזה וכו' אירע פעם שעל מכתב אחד שלא נראה היה שהוא זקוק לו הוא ביקש להשאירו. כשנשאל מדוע הוא משאירו, נענה ואמר, כי במכתב טמונה עבודת המידות והוא נהנה להסתכל בו.

גופא דעובדא היה כך, רבינו ביקש מתלמיד חכם אחד שידפיס בספרו מאמרים שכתב בנושא שעליו הדפיס אותו ת"ח ספר באותה תקופה. לאחר תקופה ערכו את כתבי רבינו והוא ביקש מאותו תלמיד חכם שייסכים שידפיסו שוב בספרו את אותם מאמרים והלה הסכים בשמחה וכתב מכתב לרבינו על כך, ורבינו ראה בזה שבירת המידות ולכן רצה להשאירו.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'גאון ישראל')

המשך מעמוד 1 | הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א

בשבת אם ירצה השם לומר 'שמועס' בישיבה. המסר של השיחה יהיה 'לב טוב'; להרגיש את האחר, לפרגן לו, לשמוח בטובתו, לשאת בצערו ובעולו, ולא להקפיד ולקנא".

כך מכינים שיחה! וככה אומרים שיחה! אחר שרבי חיים נחשף למעשי של מאן-דהו ולתעוקה הנפשית שנגרמה מכך לאחרים, הוא העמיק לחוש את העניין וחתר להבין מה הנקודה הנפשית עליה יש לעבוד. הלב סלל דרך למח וניתב את העיון לדברי חז"ל - ומתוך עמקי ההרגשה התפתחו ביאורים והדגשים בסוגיא הזו.

(מתוך 'לעשות רצונך' תצוה)

ואמרו שיש להם הוכחות לדבריהם וכן הלאה, ורבי חיים עדיין שתק. ראו על פניו שהוא מצוי בסערת-רגשות בעקבות הדברים ששמע, וכי אינו מוצא מנוחה לנפשו, אך לא הגיב כלום.

לאחר שיצאו התיישב רבי חיים במרפסת הבית. הוא ישב שם זמן ארוך, תפוס בשרעפיו. בני הבית שידעו על השיחה הטעונה שהיתה לו קודם, דאגו לשלומו. הם הציצו למרפסת וראו אותו יושב ומהרהר, מתבונן למול השמים.

לאחר זמן ממושך הוא נכנס מהמרפסת הביתה ונטל ספר מהארון; 'לקוט שמעוני'. הוא אמר לחתנו רבי יצחק שליט"א: "אני מתכונן מחר

יש לי בשבילך עצה מצוינת כיצד להיות הראשון שמונה עשרה בבית הכנסת! באם תתפלל את כל התפלה בעל פה, בלא סדור... הרי מובטח לך עם הזמן שתדלג על קטעים שלמים בתפלה...

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
על מה שלמד מארחות חייו של אביו בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל

שלימה', לראות וללמד ולקחת מוסר, כיצד אנשים גדולים וענקים, גאונים וצדיקים, נותנים דעתם אף לדברים קטנים ופשוטים ביותר, שיהיו גם הם מכוונים במידת היושר והצדק, ולעשות אף בהם נחת רוח לבורא יתברך שמו!

מעט מאותן הנהגות פשוטות וקטנות, אפרט בפניכם כאן, למען נלמד להבין שגדלות איש גדול וצדיק, איננה רק במעשיו הגדולים, וביבול תורתו הגדולה והמבורכת, כי אם אף בהנהגות הפשוטות של חיי היום יום.

למשל, כל סדר תפלות וברכות, ברכת המזון, וקריאת שמע שעל המטה וכיוצא בזה, הכל היה אומר מתוך הסידור, מלה במלה. ולא סמך על כך שברבות השנים כבר בוודאי שגור הכל על לשונו מעצמו... ולא פתח את פיו הקדוש מעולם לומר התפלה או קריאת שמע שעל המטה לפני שהסדור פתוח לפניו, לקרוא מתוכו במתינות ובישוב הדעת, כמונה מעות.

יש לי בשבילך עצה מצוינת

סיפר לי איש נאמן, שלפני יותר מחמשים שנה, בהיותו 'בר מצוה בחור' צעיר לימים, אמר לו פעם אבי מורי " אם ברצונך לסיים את התפלה בקיצור ובמהירות... יש לי בשבילך עצה מצוינת כיצד להיות הראשון שגומר שמונה עשרה בבית הכנסת! באם תתפלל כך את כל התפלה בעל פה, בלא סידור... הרי מובטח לך עם הזמן שתדלג על קטעים שלמים בתפילה... כך שלבסוף תוכל להתפלל 'תפלת בזק'... ותוכל 'להשיג' את כל המתפללים כולם במרוצתך!"

הדברים האלו שבקעו מלב טהור וכואב חדרו היטב ללבו, כפי שידוע הכלל (ספר הישר לר"ת) "דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב", ומאז הוא איננו מסגל להתפלל שום תפלה בעל פה!

בהזדמנות אחת, כשהלך בדרכו בין מבואותיה הטהורים של עיר הקודש ת"ו, פגש בילד קטן וזך, מבני ציון היקרים, העומד על המדרכה בצדי הכביש ליד 'מעבר חציה', וממתין לאיש גדול שיעבירו את הכביש, כפי שחינכה אותו אמו, שלא לחצות שום כביש לבדו!

ניגש אליו אבי באהבה ובחביבות, ואמר לו בחיוך: "הנה

אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרתי אליהם (כא)

"אמור ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים". (רש"י)
בספר הקדוש 'נעם אלימלך', מפרש בדרך רמז, וזה לשון קדשו: 'יש לומר כוונת רש"י ז"ל, להזהיר גדולים, דהיינו צדיקים גדולים, על הקטנים, רצה לומר על עבירות קטנות, שאדם דש בעקבו'.

לימודים רבים למדתי מסדרי אורחות חייו של כבוד אדוני אבי ומורי הגאון הצדיק מורנו רבי לוי הכהן זצוק"ל, בעל 'מעדני השולחן'. כל אורחות חייו היו למופת ולדוגמא, והוא קידש שם שמים בכל פרטי הליכותיו. בהיותם מכוונים תמיד כעבדא קמי מאריה, כפי רצון אביו שבשמים, בהוראתו הברורה והבהירה של ספר 'השולחן ערוך', שהיה נר לרגליו בכל סדרי החיים.

ביותר למדתי ממנו בעניינים קטנים ופשוטים, שנראים לפעמים כדברים של מה בכך... אך בשבילי הם היו 'תורה

לעילוי נשמת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש
מונסי ניו יורק

נלב"ע ח"י סיון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה

שנינו צריכים כעת לחצות את הכביש, והרי בחציית הכביש בשמירה ובזהירות, מקימים אנו מצות התורה הקדושה, שציותה עלינו (דברים ד) 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', ואתה כנראה גם מקיים בזה מצות כיבוד אם! הבה נא נחצה יחדיו את הכביש בזהירות, ונחשוב ביחד שאנו רוצים לעשות בזה רצון ה', ובחציית כביש זה 'לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו', על ידי המצוות הללו שאנו מקיימים, 'אשה ריח ניחוח לה', נחת רוח לפי שאמרתי ונעשה רצוני!" ובכך חצו יחדו את הכביש בלב מלא שמחה וגילה, על המצוות הגדולות שהזדמנו לידם.

ואינה נשכחת ממנו לעולם!

שנים רבות לאחר מכן, הילד גדל ונעשה לאיש, והעיד בפני, שאותה 'חצית כביש' פשוטה, שהעבירו אבי בדחילו ורחימו, חדרה עמוק ללבו ולנפשו, ואינה נשכחת ממנו לעולם! הוא למד ממנו אז פרק שלם בדרכי חיים של איש ישראל, לחשוב ולחשב תמיד, כיצד ובמה צריך ויכול הוא לעשות רצון קונו, איזה דין או הלכה שבתורת ה' יכול הוא לקיים בתנועה פלונית, או בפעולה אלמונית, לקדש שם שמים, ולעשות נחת רוח ליוצרנו בכל עת וזמן!

והדברים נוקבים ויורדים כל חדרי לב מבין ומבקש. דרכו היתה תמיד לעורר לילדים או לבחורים צעירים, שלא לשכוח לחשוב בכל מצוה שעושים או בלימוד שלומדים, שמתכונים לעשות בזה רצון ה'. הוא הראה לפניו תמיד פסק הלכה מפרש שנפסק במשנה ברורה (סימן ס'), בהא דקימא לן הלכתא שם שמצוות צריכות כונה.. אבל לכתחילה ודאי צריך להיזהר לכוון קודם כל מצוה, לצאת ידי חובת המצוה" עד כאן לשון קדשו. ועל כך היה מעורר ומזהיר, שלא לשכוח לחשב בכל דבר שעושה לשם מצוה.

על דרך שכתב הרב הקדוש הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זצוק"ל, זכותו יגן עלינו ב"צעטיל קטן" (ס"ק ד): "בכל הדברים שבעולם, הן בתורה, ההן בתפלה, הן במצוות מעשיות, ירגיל את עצמו, לומר בזה הלשון: 'הריני עושה זאת, לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה, לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו'. וירגיל את עצמו לומר זאת בתוכיות ופנימיות הלב, ובהמשך הזמן ירגיש הארה גדולה באמירה זו" עד כאן לשון קדשו.

עד שגם בעלי חיים הולכי על ארבע היו מכירים ויודעים את טיב לבו הרחום

הרב הקדוש רבי שלמה מזויעה, זכותו יגן עלינו היה ידוע כמכניס אורחים גדול. ביתו היה הפקר לכל, וכל צרוע ומסכן היה מוצא מפלט ומחסה בצלו, כשהוא עומד

עליהם בעצמו לשרתם ולהיטיב עמהם בכל צרכיהם, ולהשיב נפשם באוכל למו. הוא לא חס על כבודו כלל, והיה מתרועע עם פשוטי העם העניים והקבצנים, ומשמח תמיד את לבם. כל כך הוא הפליג בעבודה זו, עד שגם בעלי חיים הולכי על ארבע היו מכירים ויודעים את טיב לבו הרחום ומשחרים אל פתח ביתו, והוא בכבודו ובעצמו היה מאכיל ומשקה אותם, ומקיים בנפשו: "ורחמיו על כל מעשיו" (תהלים קמה, ט)

מסופר, שפעם אחת שאלו תלמיד חכם חשוב אחד, מדוע מתנהג הוא בצורה משנה כזו, ומשפיל את עצמו להתבזות כל כך? ולמה לא יכלכל דרכיו ומנהגיו כדרך כל הארץ, וכמנהג שאר 'רביים' ואדמורי"ם הנוהגים שררה בגינוני מלכות ובעיטורי דרבנן, והרי כבר אמרו (בבא מציעא ל.) פעמים שאתה מתעלם, כגון זקן ואינו לפי כבודו!

ענה לעומתו הרבי הקדוש: "דע לך שישנם שני סוגי צדיקים, יש מנהיגים הצריכים להנהיג את ישראל ברמה, בשבט הנהגה מורם ונעלה, בענין שמצינו אצל רבנו הקדוש במסכת כתובות (קג:), כשנכנס בנו רבן גמליאל אצלו לפני פטירתו מסר לו סדרי נשיאות, אמר לו: בני, נהוג נשיאותך ברמים, זרוק מרה בתלמידים, עין שם.

אולם יש צדיק שהוא בבחינה אחרת, שעליו הכתוב מעיד (משלי י): 'צדיק יסוד עולם', דהינו: צדיק זה הוא היסוד ואבן הפינה של כל העולם, שהכל עומד עליו, כאשר רוצים להשתית יסוד לבנין גדול כל כך, יש להעמיק את החפירה עד מאד, כדי שיהיה היסוד איתן עמוק בשפלות הקרקע. לפיכך, זה הצדיק שהוא 'יסוד עולם', צריך להיות שפל ועניו עד מאד, שכולם דורכים עליו, ורק כך יעשה 'יסוד' ראוי לקיום העולם". ודברי פי חכם חן.

(מתוך ספר טיב המעשיות, ויקרא ועוד)

החליט אותו הנכרי לקפוץ על שתי המציאות גם יחד, והחל מכריז, אנא, אחים רחמנים בני רחמנים, לאו בכל יומא איתרחיש לפניכם זכות כזאת... כי אנכי 'גר צדק' נכדו של הבעש"ט...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בדרכי החינוך - להזהיר גדולים על הקטנים

אָמַר אֵל הַכְּתָנִים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאַמְרַת אֱלֹהִים (כא)

אך למותר לציין כי הקהל רגמוהו באתרוגיהם והוכרח להימלט על נפשו.

מכאן למד הגר"י, כי הסתירה שסתר עצמו גרמה לכל הקהל לצחוק ממנו ולסלקו מעל פניהם, כך ממש נראית קבלת מרות של הבנים בראותם את הסתירות בהן מתנהגים הוריהם.

הרי הוא עלול לדרוך על נשמות קדושות

מעשה באברך חשוב ושמו הרב א.ח.ש. שהיה משמש כ'מגיד שיעור' באחת הישיבות המפורסמות במשך כל ימות השנה, זולתי בחודש תשרי שאז היה פונה לעסוק בעסק ה'אתרוגים' לקראת חג הסוכות הקרב ובא. באחת השנים, הזכיר עצמו בפרוס חודש תשרי לפני הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, היות והוא פונה למסחר האתרוגים הוא זקוק לברכת הצלחה... אמר לו הרבי, דע, לא רק בחודש תשרי, אלא בכל השנה כולה הנך מתעסק ב'אתרוגים' (כינוי לחפץ שמתעסקים בו בזהירות ובעדינות ומחשיבים כל יחיד ויחיד) היינו בחורים יקרים, נשמות טהורות שיש להתעסק עם כל אחד מהם בזהירות ושמירה, בעטרת חשיבות ודקדוק לא פחות מההתעסקות עם האתרוגים. וכמו באתרוגים כך הבחורים - ס'איז דא בעסערע און ס'איז דא שוואכערע (יש טובים יותר וישנם פחות טובים), זה הכלל, סוחר טוב ובקי במלאכה מכיר ויודע כשמוצא על האתרוג 'בלעטל' (כינוי לכתם מסוים הנמצא הרבה על האתרוגים) כיצד לגרד (קראצען) ולהסירו, אם מגרדים במומחיות מאכט ער פון איהם א יופי... (בזה הוא מהפך את האתרוג ליפה עיניים וטוב רואי), אבל מי שאינו מכיר באמנות זו הרי הוא מגרד מידי חזק ופוסל את האתרוג עד שאי אפשר לתקן... וכיוון לומר שאחריות גדולה בידו, בידו להפוך כל בחור ל'יופי' או לאידך לפסלו ח"ו.

נוראות אמר הגאון רבי יוסף חיים זאננפעלד זצ"ל גאב"ד ירושלים ת"ו, שדרך הנכנס לחדרו של סנדלר לדרוך על עורות המצויים ופזורים על הרצפה, וכן הנכנס אצל הנגר ידרוך על שיירי חתיכות עצים שנפלו על הארץ, וכיו"ב

וברש"י, 'אמור ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים' כאן רמז לן רש"י 'יסוד' בחינוך הבנים, שהרוצה שבניו ינהגו וילכו כראוי בדרך התורה והמצוות, עליו להתנהג בעצמו בהנהגה הראויה, לשמור את עצמו בגדרי היראים והשלמים ובדרך זו תשפיע הנהגתו ממילא על לב בניו, שאף הם ילכו בדרך זו כמותו, שכן הוא טבע הבנים - לעשות כמעשה האב, בלא אומר ובלא דברים מצד האב. וזהו 'להזהיר גדולים על הקטנים', שהגדולים - ההורים יזהירו (היינו יאירו) את עצמם ואת הנהגתם, וממילא על הקטנים, אף הקטנים יאירו ויזהירו כזוהר הרקיע כמותם.

אמר הגה"צ רבי יעקב גאלינסקי, לבאר, למה הם דומים - אלו הדורשים מצאצאיהם מעלות טובות שהם עצמם לוקים בהם ובפרהסיא מזלזלים בזה. פעם היה גוי עני שקינא בעמיתו - העניים היהודים, בראותו כי על אף עניותם הרי בכל עת מצויים בכיסם כמה פרוטות, מה עשה הגוי, התיידד עם אחד מעניי היהודים, וזה גילה את אזניו בשעת הכושר, כי הם עורכים סיבובים ב'שטיבלעך' ערב בוקר וצהרים, בפשיטת יד לנדבה, ומשם מתקבצים בידם הפרוטות שבהם הם מחיים נפשם...

הלך הגוי ולבש עצמו בבגדי היהודים, ובבואו לביהכ"ס פשט ידו, ואכן, בידו ובכיסו התמלאו 'מצלצלין' למיניהם, באחד הימים שמע שאחד המקבצים קורא בקול, רבותי, שמעו נא, גר צדק אנוכי, מ"ח פעמים הזהירה התורה 'ואהבתם את הגר', מצוה רבה לתמוך בי בעין יפה... לא חשב הגוי פעמיים ולמחרת היום החל אף הוא מכריז, כי הוא גר צדק, ואכן, 'הכנסותיו' גדלו פי כמה וכמה. והיה מקץ שבועיים ימים, והנה הוא שומע את פלוני משתיק את הקהל לפני 'אשרי ובא לציון' ומבאר לשומעי לקחו כי הוא נכד של אור שבעת הימים ה'בעל שם טוב' זי"ע, וזכות גדולה היא לתמוך בנכדי הבעש"ט, החליט אותו הנכרי לקפוץ על שתי המציאות גם יחד, והחל מכריז, אנא, אחים רחמנים בני רחמנים, לאו בכל יומא איתרחיש לפניכם זכות כזאת... כי אנכי 'גר צדק' נכדו של הבעש"ט...

אצל כל בעל מלאכה ומלאכה, ועל דרך זה הנכנס לתלמוד תורה שתינוקות של בית רבן לומדים בו הרי הוא עלול לדרוך על נשמות קדושות, ומאד צריך להשגיח על כך. ומכאן יתעורר כל אב ומחנך בגודל האחריות המוטלת על כתיפו, שהקב"ה הפקיד אצלו נפשות בניו ותלמידיו, ויזהר שלא לזלזל באחד מהם כי אז הוא כדורך על נשמות קדושות, ה' ישמרנו.

והעצה היעוצה היא שידמה בעצמו שהוא נכנס לחדרם של העוסקים במלאכת הצורפות בזהב וכסף, שהרי שם לא תמצא על הארץ פירורי זהב וכסף, כי לפי ערך גודל יקרתם אין מזלזלים אפילו בפירורים. כך יהא כל ילד בעיניו כ'בן יחיד' ממש, וידמה בנפשו שלאחר עשרות שנות ציפייה לזרע של קיימא חנן אותו השי"ת בילד זה, והלא הדבר ברור כשמלה, שאבי הילד ישקיע בו כל כוחו ומאודו, וכל אשר לו יתן בעד נפשו, ובדומה לזה יעבוד המחנך על עצמו לאהוב את תלמידיו מעין זה, וישתדל בכל כוחו לתת לכל אחד די מחסורו, ולהלך ברוחו של כל אחד ולקבלו כפי מה שהוא, ואז מובטח לו שיראה ברכה והצלחה בעמלו ובמלאכתו הקדושה.

סיפור נורא הוד ב'דרכי החינוך'

סיפור נורא הוד ב'דרכי החינוך' סיפר אחד מבני משפחתו של הגאון רבי מאיר מאזוז זצ"ל, כי מימי קדם הם היו דרים בטוניס (לפני כחמישים שנה) באותו המקום היו נסיונות גדולים לבני הנוער, וגם בענין 'ספרי קריאה' לנוער, כי רוב מספרי הקריאה היו נגועים בדעות כוזבות ופסולות, והיה מחסור גדול בספרים על טהרת הקודש הראויים להכניסם לבתי ישראל. באחד הימים הגיע לטוניס משלוח של 'ספרי מתח' לילדי בני ישראל שנתחברו במטרה קדושה לזכות את בני ישראל הצמאים לקרוא בלא סיג ופגם, לפני שבת קנה רבי מאיר את הספרים החדשים בכדי שיהיה לילדים מה לקרוא, בשבת אחה"צ נתיישב הילד לקרוא, אך לדאבון ליבו מצא באמצע שכמה דפים מחוברים, והרי אסור להפרידם בשבת (עי' או"ח סימן שמ), אבל, לאידך, הוא היה אז באמצע ה'מתח' הגדול והנורא - האם נתפס הגנב, האם ניצול מתליה וכו', ולא היה יכול להתאפק, ופתח ב'הוראת היתר' של כלאחר יד...

במוצאי שבת ראה האב רבי מאיר זצ"ל שהדפים אשר היו דבוקים בערב שבת פתוחים עתה מיד במוצאי שבת, והבין שהם נפתחו והופרדו בעיצומו של יום השבת, ניגש אל הבן ושאלו, כיצד אירע דבר, כיצד הדפים פרודים זה מזה... הודה הבן, שהוא היה באמצע מתח גדול ונורא, ולא ידע מה ההמשך (וממש היה כמעט בגדר של 'פיקוח

נפש'...) על כן בלית ברירה לא התאפק והפרידם כלאחר יד... שמע ר"מ ולא אמר לו מאומה, רק ניגש אל הרבנית ואמר מאחר שאירע כזאת בביתנו, ה' ירחם, חילול שבת בביתנו, לכן אתענה כעת במשך ארבע שבועות 'שני וחמישי' (ואכן, אחר ג"פ שהאב התענה פנתה האם אל בנה, אולי תרחם על אבינו, ואתה תתענה את הפעם הרביעית). ראו נא בכוחה של חינוך באופן כזה, אביו הבין ללבו ונפשו, והבין שלא יוכל בזאת השעה לייסרו, על כן חיסר וייסר את עצמו - באופן שהבן ידע מכך בעקיפין, והרוויח פי כמה וכמה.

כענין זה מסופר על הרה"ק האדמו"ר מוהרנ"צ מבאבוב זי"ע, פ"א חטא אחד מתלמידיו הצעירים, ועשה איזה מעשה אשר לא ייעשה. קרא לו הרבי כש'מקל' חובלים בידו, וכשבא התלמיד החל הרבי להכות במקלו על ידו שלו, והיה גוער בעצמו ומכריז - נפתלי"טשע נפתלי"טשע, כיצד אירע כזאת, אם תלמידך עשה כך הרי עליך לחזור בתשובה... הרי עליך לחזור בתשובה... ובכל אותו הזמן הכה על ידי עצמו נוראות ב'מקל'. התלמיד שראה כל זאת נאלם דום, ולפתע פרץ בבכי מר - אויה רבי, אני מבטיח שיותר לא אעשה כזאת, מתחרט אני...

על פי אמרו לרמז בהא דאיתא בגמ' (ברכות ז.) 'טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות', כי טובה מרדות אחת בלבו של האב יותר ממה שיתן לבנו מאה מלקיות...

(קטעים מלוקטים מתוך 'באר הפרשה' אמור תשפ"ה)

'הרי עברת על פני כל האוטובוס, כל הנוסעים ישבו במקומם ואף אחד לא קם עבורך, ולמה לא גערת בהם? אני יודע מה הסיבה: מצאת לך טרף קל, פורקן לשנאת החרדים שלך!

הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א על זהירות מחילול ד'

וְלֹא תִחְלְלוּ אֶת שֵׁם קְדֹשִׁי ו' (כג)

נכנס פנימה, שוב מגיח היצר ונכנס לפעולה: "מה אתה מהסס? אינך רואה את ההוא שאוכל כאן? אם המסעדה לא הייתה כשרה, הוא לא היה אוכל כאן"... במקרים כאלו קל יחסית להתמודד מול טענות היצר. אתה יודע מי עומד מולך, אתה שומע את טעונו ויכול להעמיד מולם את היצר הטוב ואת טעונו שכנגד.

אך ישנה המלחמה הנסתרת, מלחמת גרילה. בחילול השם התקלה יכולה לבוא באופן בלתי צפוי. חילול השם יכול לקרות גם אם כוונותיך היו רצויות. אם אדם ראה אותך ופירש את מעשיך כשליילים - מבחינתו הוא ראה אדם שומר תורה ומצוות שאינו נוהג כשורה, ויש בכך משום חילול השם. לכן, כמה צריך האדם להיזהר ולהישמר מפני חילול השם, ממש כאותם חיילים אמריקאים מול אנשי הגרילה בווייטנאם. לעולם אינך יכול לדעת מהיכן עלולה לצמוח התקלה, מהיכן יצוץ המכשול. אין גבול לחילול השם. פעמים רבות אנו כשלעצמנו צודקים במעשינו, אבל הדברים עלולים להתפרש באופן לא נכון, וממילא לגרום לחילול השם.

אתה עומד בתור לקופה ואתה נזכר שאתה צריך עוד איזה מוצר.

לדוגמה: אתה עומד בתור לקופה. בזמן ההמתנה לתורך אתה נזכר שאתה צריך עוד איזה מוצר. אתה מודיע לזה שעומד לפניך: "אני אחרריך, בסדר?"

אתה עוזב את התור וחוזר כעבור זמן קצר. בינתיים הגיע אדם נוסף ונעמד בתור. אתה עוקף אותו בקלילות, מצביע על האיש הראשון בתור ואומר: "הייתי אחריו"... נכון, אתה באמת היית אחריו. המעשה שלך צודק, אבל הוא "מריח" לא טוב. מספיק שמדובר באדם חילוני שחושב בלבד: "תראו את הדתיים האלה, איך הם עוקפים את התור"... לא חשבת שתהיינה השלכות למעשה שלך, אבל אתה עלול לגרום לחילול השם!

על אדם שומר תורה ומצוות מוטלת אחריות רבה. מסתכלים עליו, עוקבים אחר צעדיו, ואפילו "מחפשים אותו". זו מלחמה קשה, לא צפויה, אינך יודע היכן תמון המוקש. אדם דתי

אין לך עוון חמור יותר מחילול ה'. הרב שלום מאיר וולך (זצ"ל) מדמה חילול השם למצבם של חיילי צבא ארצות הברית במלחמת וייטנאם. הייתה זו מלחמה עקובה מדם שהצבא האמריקאי נגרר אליה לפני כשבעים שנה, בתקופת 'המלחמה הקרה'. במשך שנים התבוססו החיילים האמריקאים בביצה הטובענית של וייטנאם, כאשר כוחות הגרילה של הווייטקונג, המגובים וממומנים על ידי ברית המועצות וסין, זנבו בהם. לבסוף נאלצו החיילים האמריקאים לעזוב את וייטנאם כשידם מקופלת בין ירכיהם. הפצע המדמם מאותה מלחמה, שנפרסה על פני עשרים שנה, לא הגליד עד היום הזה. המשימה הייתה בלתי אפשרית, משום שלא הייתה זו מלחמה נגד צבא מאורגן. כאשר אתה מעמיד גודד טנקים מול גודד טנקים של האויב, סוללת קני ארטילריה מול סוללה של האויב - זו מלחמה גלויה. אתה יודע למה לצפות, יכול להעריך כראוי. מלחמת וייטנאם הייתה מלחמה של צבא סדיר מול אנשי גרילה מקומיים, שהכירו כל סנטימטר במעבה הג'ונגלים. אנשי הגרילה הפתיעו את החיילים האמריקאים כל פעם ממקום אחר, וכל פעם באופן אחר: מוקשים, מארבים, מטעני צד. החיילים האמריקאים הלכו על קצות האצבעות בפחד ובחשש מפני הבלתי צפוי. הם ידעו שאיכשהו באיזה שלב ינחת עליהם מכה, אבל לא הייתה להם שום אפשרות להתכונן לכך ולהתגונן.

לאדם ישנם שני סוגי מלחמה מול היצר הרע. ישנה המלחמה הגלויה, למשל: האדם יושב בסעודת שבת, לפניו מונחת צלחת ובה דג טרי, עשוי כגריל, מתובל כראוי, מפיץ ריח ניחוח. יש רק בעיה 'קטנה' של בורר בהוצאת העצמות מן הדג. קשה לאכול את הדג בלי להוציא את העצמות. זה פוגם בהנאה ה'קולינרית'... זה המקום שהיצר מופיע ומיד נכנס לפעולה. אומר לו היצר: "נו, מה אתה עושה 'עסק' מלהוציא עצם או שתיים... דוגמה נוספת: יהודי הסתובב יום שלם בעיר זרה לצורך עסקים, הוא רעב וצמא מאוד. והנה לפניו מסעדה. על השלט כתוב 'כשר', לא יותר. הוא

פני כל האוטובוס, כל הנוסעים ישבו במקומם ואף אחד לא קם עבורך, ולמה לא גערת בהם? אני יודע מה הסיבה: מצאת לך טרף קל, פורקן לשנאת החרדים שלך! אם כן, אני אלמד אותך לקח, בפרינציפ אני לא קם! אתה לא תנצל אותי!... האם היהודי הזה צדק בתגובה שלו? בוודאי שלא, אתה לא עושה טובה לזקן, אתה עושה טובה לעצמך! אתה זוכה לקיים מצווה. מה אכפת לך שההוא מנצל אותך? מה אכפת לך שהוא פורק עליך את שנאת החרדים שלו? כשלא קמת - גרמת לחילול ה'! אתה תעשה את המוטל עליך, בלי חשבונות. ואדרבה, דווקא משום שאחרים לא קמו - תקום אתה, ובכך גופא תקהה את שיניו. מי יודע, אולי תצליח להפחית את שנאת החרדים אצל אותו זקן. הוא יחשוב בלבבו: החרדי הזה הוא היחיד שפינה לי את מקומו. איזה קידוש השם היה נגרם על ידי כך!

מספרים על רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל שהתפלל כל ימיו שלא יגיע לידי חילול השם. מהנהגה זו למדנו עד כמה יש להיזהר שלא נבוא לידי מכשול של חילול השם. כמובן, צריך להתפלל על כך בכל יום ויום, אך לא פחות מכך - צריך להתהלך כל העת בערנות ובדריכות, לוודא שאין במעשינו ובדיבורנו שום סרך של חילול ה', חלילה וחס. אדרבה, יש להשתדל שבכל מעשינו נגרום להאיהב ולקדש שם שמיים, וכמו שאומרת הגמרא (יומא שם): "ואהבת את ה' אלוהיך" - שיהא שם שמיים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות. מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה... ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר: 'ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר'."

(מתוך 'דורש טוב' בהוצאת 'פה נוף')

שמשליך בדל סיגריה, פיסת נייר - עבורו זה מעשה של מה בכך, כולם עושים ככה... אבל שוב, אנשים עלולים לומר: "ראיתם את הדתיים האלה? אין להם תרבות"... תשאלו, האם אין גבול לאחריות המוטלת עלינו? ובכן, התשובה היא: אכן, אין גבול. בכל מצב שעלול להיגרם חילול ה' - עליך לפעול כדי למנוע אותו.

רבי חיים עוזר הבלוג ולא פצה את פיו

רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל היה עניו שבענווים. פעם נכנס אליו אדם שלא היה מרוצה מהכרעה כלשהי שלו ופער פיו כנגדו. רבי חיים עוזר הבלוג ולא פצה את פיו. כשאותו עז-פנים עזב את המקום, נכנסה הרבנית ושאלה את רבי חיים עוזר: "כיצד זה שתקת ולא השבת לו כגמולו?" אמר לה רבי חיים עוזר: "האדם צריך לנהוג במידת הענווה". חזרה ושאלה: "האם אין לך גבול?" אמר לה: "אדרבה, אמרי לי בבקשה, היכן מצוי הגבול, היכן מותר לאדם להתגאות"... גם בעניין חילול השם אין גבול! צריכים להיות רגישים וזהירים מאוד, להפעיל את כל החיישנים. בדיוק כמו אותו חייל אמריקאי במעבה הג'ונגל שצריך להיות דרוך כל העת ולהפעיל את כל החושים מחשש שיש לפניו איזו מלכודת... חילול ה' הנו פרק מיוחד בעבודת האדם. צריך להיות זהיר ושקול. אם יש ספק קטן שמא יגרם חילול השם ממעשה כלשהו או מהתנהגות כלשהי - תוותר. אם הדבר עלול להשתקף בעיני הזולת כשלילי - המנע מכך. כמובן, אין זה אומר שאדם צריך לבטל עצמו לגמרי ולא לעמוד על זכויותיו, אבל במקרה שהדברים עלולים לגרום חילול השם, צריך לדעת לוותר, כדי למנוע חילול השם. משומר מצוות מצפים ליותר.

ישאל השואל: וכי בגלל שאני שומר מצוות, הפסדתי בגלל שאני דתי, עליי להיות מוגבל? התשובה היא: כן! לשומר תורה ומצוות יש אחריות מיוחדת. מצפים ממנו ליותר, וממילא האחריות רבה יותר.

אף נוסע לא קם והציע לו את מקומו

מעשה באוטובוס עירוני בתל אביב שהיה עמוס נוסעים, כולם חילונים, מלבד בספסל האחורי שבו ישב יהודי חרדי עם ילדיו. באחת התחנות עלה לאוטובוס אדם מבוגר. הוא התקדם לאיטו במעבר, הביט ימינה ושמאלה, כל המושבים היו תפוסים, אף נוסע לא קם והציע לו את מקומו. כשהגיע הזקן אל הספסל האחורי, הוא ראה את היהודי החרדי עם ילדיו, ואז החל להתגולל עליו: "אתם, החרדים, למה אתם לא קמים לאנשים מבוגרים? אין לכם דרך ארץ?" היהודי החרדי החליט להשיב לו כגמולו: "תגיד לי, הרי עברת על

ראש ישיבת טלז, הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, הבחין פעם על פניו של אחד מתלמידי הישיבה שהוא לומד בלי שמחה. הבחור אמנם יושב ולומד כל הזמן, אבל עם פנים של "תשעה באב"

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א על הקשיים והשכר הגדול

אָנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם (כא)

בשמחה - תורתו יקרה וחשובה בעיני ה', עשרת מונים מתורה הנלמדת שלא מתוך קשיים וניסיונות.

הבהמות היחידות ש"חוטפות מכות" - הן הבהמות הקדושות

ישנה מצוה בתורה של "מעשר בהמה". אדם מעביר את הבהמות שנולדו בעדרו דרך פתח צר, ועל כל בהמה עשירית העוברת דרך הפתח, הוא מִקֵּה ברצועה עם צבע, וכל הבהמות הצבועות קדושות לקרבן "מעשר בהמה" לה'.

ולכאורה קשה: הבהמות היחידות ש"חוטפות מכות" - הן הבהמות הקדושות, העולות על המזבח. מדוע לא נכון יותר היה לעשות להיפך: שִׁיכּוּ את כל התשעה הראשונות, ורק את העשירית, הקדושה, לא יִכּוּ?

כתוב כאן יסוד נפלא! מה שליהודי נראה "מִקֵּה" - אצל הקב"ה זו ברכה! המכה - מצמיחה קדושה! משל לְמֵה הדבר דומה? אם רוצים לבשל בשר בקר, שיהיה רך וטעים, צריך לבשלו שלוש שעות לפחות. אך ישנה גם אפשרות לבשל אותו יותר מהר: אם מבשלים אותו ב"סיר לחץ". גם הקב"ה, כאשר הוא רוצה לתת לאדם קדושה במהירות גדולה יותר, הוא מכניסו ל"סיר לחץ": מערים לו קשיים, מביא עליו צרות, מעמיד אותו בניסיונות, כדי שכל אלו יובילו אותו לזעוק מעומק לבו: "ריבונו של עולם, תציל אותי, תשלח לי ישועה!" הקשיים הם המנוף לעלייה.

הרב דסלר מביא ב"מכתב מאליהו" את דבריו של האבות דרבי נתן:

כשאדם מתחיל ללמוד, מיד "נוחת" עליו הקושי הראשון. לדוגמא: כואב לו הראש. אם הוא מתגבר על הקושי וממשיך ללמוד - הריהו מקבל שכר פי מאה! על כל דקה של לימוד יהיה כתוב לו בשמים שלמד מאה דקות!

כשהיצר הרע רואה שהוא ממשיך ללמוד, למרות כאב הראש, הוא "מנחית" עליו את הקושי השני...אם הוא מתגבר על הקושי, וממשיך ללמוד - הוא לא מקבל שכר פי מאתיים, אלא מאה פעמים מאה! כל דקה של לימוד נחשבת לעשרת אלפים דקות של לימוד! וכן על זה הדרך: כל קושי נוסף, והתגברות עליו, מגדילה את שכרו לממדים עצומים.

ראש ישיבת טלז, הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, הבחין פעם על פניו של אחד מתלמידי הישיבה שהוא לומד בלי שמחה. הבחור אמנם יושב ולומד כל הזמן, אבל עם פנים של "תשעה באב". רבי מרדכי החליט שצריך "לשחרר" אותו במקצת, ופנה אליו בבקשה שיצטרף אליו לטיול קצר. הוא לקח אותו לחנות יהלומים גדולה בניו יורק, וביקש מהיהלומן שיתן לתלמידו שיעור קצר בענייני יהלומים. היהלומן החל לתאר כיצד מוציאים את היהלומים מן העפר והבוץ. ממבט ראשון, הסביר, האבנים אינן נראות יקרות ערך. רק לאחר ניקיון וליטוש הן מתחילות לקבל את זוהרן ויופייין, ואז מתגלה ערכן.

היהלומן הוסיף והסביר, כי ככל שהאבן הקטנה נקייה יותר - כן רב ערכה. הוא החווה בידו על אבן בעלת נקודה שחורה זעירה, והסביר כי נקודה זעירה זו מורידה מערכו של היהלום. הוא הראה אבן נוספת בעלת חריץ זעיר, והסביר שגם חריץ זה מוריד מערכה של האבן.

הרב הודה לו על ההסבר, ויצא מהחנות בליווי תלמידו. התלמיד התפלא מה רצה הרב להראות לו וללמד אותו בסיוור זה. את התשובה קיבל מיד בהגיעם חזרה אל הישיבה. ראש הישיבה דפק על הסטנדר והחל לומר שיחה לכל תלמידי הישיבה: "תלמידים יקרים! מה שנראה ממבט ראשון כגוש של בוץ - הוא יהלום! גם אם נראה למישהו שיש לו בעיה, קושי, צרה - עליו לדעת כי בעיני הקב"ה זה יהלום גדול! הקב"ה רואה את הקושי, ואת המאמץ להתגבר עליו, ומייקר זאת מאד, מאד.

"וכן להיפך, לעתים נדמה לו לאדם ש'הכל בסדר', הוא 'מסודר' בחיים - אבל הקב"ה רואה חריץ זעיר כאן, נקודה שחורה שם, שמורידים מערכה של המצווה".

ואז פנה לבחור ואמר לו: "מדוע נפולות פניך? מדוע אתה נראה 'שבור'? גם אם יש לך בעיה כזאת או אחרת - תלמד בשמחה! דע לך כי מה שנראה בעיניך כבוץ, חשוב לפני הקב"ה כיהלום! כשהקב"ה רואה יהודי שמתגבר על הקשיים, שעומד בגבורה בניסיונות, וממשיך ללמוד תורה

יושב לו האדם וחושב לעצמו: "ריבוננו של עולם, באתי ללמוד, למה כל כך הרבה קשיים? למה ניתכות על ראשי צרות?" ובורא עולם משיב לו: "יהודי יקר, אני מערים לך את כל הקשיים הללו כדי שכל דקת לימוד שלך תהפוך לך למיליון דקות!" כל קושי הוא, אפוא, חסד גדול מהקב"ה, שרוצה לראות יהודי חזק, שאינו נופל לייאוש ומצליח להתגבר על הקושי, ואז לתת לו שכר עצום על מעשיו. אם אדם היה משכיל להבין זאת, הוא לא היה שואל שאלות בנוסח "למה זה קרה לי?"...

יום אחד, כשישבתי בחנות שלי, קיבלתי טלפון

סיפר הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, רב בית הכנסת "דברי שיר" בבני ברק, סיפור נפלא שסיפר לו סוחר, בעל תשובה, וכך אמר:

"יום אחד, כשישבתי בחנות שלי, קיבלתי טלפון, והאיש שמעברו של הקו שואל אותי האם מספך רכב זה וזה, הוא מספך הרכב שלי? השבתי בחיוב. ואז שואל אותי האיש: האם אתה זוכר מה קרה לך עם הרכב לפני שמונה חודשים? השבתי לו שאיני זוכר מה קרה עם הרכב אתמול, ובוודאי לא מה שארע לפני זמן כה רב.

"והלה החל לספר: לפני שמונה חודשים נפצעתי אנושות בתאונת דרכים. רכב שנסע באור אדום נכנס בי בעוצמה. שכבתי מספר חודשים מחוסר הכרה, הרופאים התייאשו מחיי ואמרו לבני משפחתי שהם הרימו ידיים ורק הקב"ה יכול לעזור. בני משפחתי אמרו תהילים, הלכו לכל הרבנים ונתנו צדקה, כדי שהקב"ה יחיש לי ישועה, ואכן בחסדי שמים מצבי החל, אט - אט, להשתפר.

"אחרי מספר חודשים, פקחתי לראשונה את עיני, ומיהרתי לומר לבני משפחתי, שניצבו ליד מיטתי: 'רשמו את המספר שאומר לכם! המספר הזה קבוע כל העת בזיכרוני, ועמד תמיד מול עיני'. שאלתי אותם: 'האם רכב זה הוא הרכב שפגע בי?' בני משפחתי השיבו בשלילה: 'זהותו של הרכב הפוגע ידועה לנו, וזה לא היה הרכב עם המספר הזה.' "אך אני הרגשתי, שיש משהו במספר הזה, יש לו קשר לתאונה! אם לא - מדוע הקב"ה הציב את המספר מול עיני כדי שאזכור אותו?

"לאחר שבחסדי השי"ת, החלמתי, איתרתי את מספר הטלפון שלך. זוהי הסיבה שאני מצלצל אליך לשאול אותך אם אתה קשור, באיזושהי דרך, אל התאונה?"

הסוחר נזכר, לפתע, והחל לספר: "ברגע זה אני נזכר. הייתי בעל תשובה בראשית דרכי. נסעתי עם מכונית להביא את ילדי מהגן. והנה בדרכי - תאונת דרכים. הגיע אמבולנס שטיפל בפצוע, וכל הכביש נחסם לתנועה. אני בתוך הפקק, אין לאן לזוז.

"הייתי, כאמור, בעל תשובה טרי, וחשבתי לעצמי במה יכול אני לסייע לפצוע? הוצאתי ספר תהילים, ואמרת: 'ריבוננו של עולם! אינני יודע את שם הפצוע, וגם לא את שם אמו. אבל אתה הרי כן יודע. אנא! בזכות אמירת תהילים שאומר לפניך, תשלח לו רפואה שלמה'. החילותי לומר תהילים מכל לבי, בכוונה גדולה, בהתרגשות ובבכיות. רק לאחר שהאמבולנס פינה אותך לבית החולים, נסעתי מהמקום".

אמר לו האיש שמעבר לקו: "עכשיו התחוויר לי הכל! הקב"ה דאג לשמור לי את מספר הרכב בזיכרון, כדי שאדע ואכיר את זה שבאמת הציל את חיי! התהלים שלך - הם שהצילו אותי ממוות לחיים".

יהודי שמתפלל מעומק לבו על יהודי אחר, שאפילו אינו מכיר אותו - בוקע חלונות רגיע, וגורם בתפילתו להציל יהודי ממוות לחיים!

בספר "שם משואל" כתב לבאר את מה שאנחנו אומרים בפזמון "לְכֵה דוֹדֵי": "מְקַדֵּשׁ מְלֶכֶּךָ עֵיר מְלוּכָה, קוֹמֵי צְאֵי מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה, רַב לָךְ שְׁבַת בְּעֵמֶק הַבְּכָא, וְהוּא יְחַמּוֹל עָלֶיךָ חֲמֵלָה": "מְקַדֵּשׁ מְלֶכֶּךָ עֵיר מְלוּכָה" - כל אחד רוצה להיות קרוב למלך מלכי המלכים, הקב"ה, ולזכות ל"עיר של מלוכה"? מהי הדרך לכך? "קוֹמֵי צְאֵי מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה" - גם בשעה שאדם נמצא בצרה, נדרש ממנו להתגבר, נדרש ממנו לעשות מאמץ! "קוֹמֵי צְאֵי מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה"! קום! התחזק, התגבר, וְהַמְשִׁיךְ! מה תזכה בעבור מאמצייך? מה תקבל בזכות שהתגברת על הקשיים, ועל הצרות, ולמרות הכל הִמְשַׁכְתָּ ללמוד תורה ולעבוד את ה' תזכה לדבר אחד: "רַב לָךְ שְׁבַת בְּעֵמֶק הַבְּכָא" - הקב"ה יוציאך מכל הצרות ויאמר לך: לא תשב עוד בעמק הבכא אלא תזכה לברכה: "וְהוּא יְחַמּוֹל עָלֶיךָ חֲמֵלָה!" (מתוך הספר 'דורש טוב' ספירת העומר בהוצאת 'פה נוף')

אבי מורי זצ"ל הזכיר תמיד לשבח את אחד המלמדים החשובים בתלמוד תורה, שבכל הזדמנות היה אומר לתלמידים בכיתתו: 'בלי נדר כשאפרוש לפנסיה אשוב מיד לכולל!...'

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על להזהיר גדולים על הקטנים

אָמַר אֵל הַכְּתָנִים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאַמְרַתְּ אֲלֵהֶם (כ"א)
להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י)

כבר מאז בקדושה, בטהרה ובזיכוך הרוח. להרגילם לחיים של תורה בטרם תגברנה תשוקותיהם הבהמיות ורצונותיהם השליליות, כדי שההרגל יהפוך אצלם לטבע שני, אשר גם כשיזקינו לא יסור מהם.

אבי מורי זצ"ל, שימש עשרות שנים כמנהל חינוכי בתלמוד התורה

כמובן שאיני מתיימר להקיף את כל הלכות החינוך, כלליו, סייגיו וענייניו, על רגל אחת. אך כיון שנגעתי בנושא הקרוב לכל העוסק בחינוך אציין במילים אחדות כמה יסודות חשובים שאמורים ללוות הורים ומחנכים בתפקידם, למרות שעיקרם ידועים ונידושים. כי פשוט שכל חיזוק בדברים אלו, העומדים ברומו של עולם, מביאים תועלת רבה, ונותנים משנה מרץ לטפח ולשגשג את הנכס היקר ביותר שהופקד בידנו - צאצאנו ותלמידנו היקרים.

רק אציין בתחילת הדברים, כי אבי מורי זצ"ל, שימש עשרות שנים כמנהל חינוכי בתלמוד התורה 'יסודי התורה' בתל-אביב, בשליחותם של גדולי הדור. עדרים עדרים של תלמידי חכמים, רבנים ויושבי על מדין התחנכו על ידו, ומחלקם שמעתי את תחושותיהם, כי הם חבים לו את חייהם הרוחניים.

במשך השנים קיבלנו ממנו יסודות חינוך חשובים, והם מהווים עבורנו תמורה דרך המכוונים את מלאכת הקודש, מהן מה שקיבל מרבתי וממהן מה שצבר מנסיונו האישי רב השנים.

חז"ל במסכת בבא בתרא (ח, ב) אומרים: "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד - אלו מלמדי תינוקות". באחד ממאמריו השתומם הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', מדוע נמשלו מלמדי תינוקות לכוכבים?

והסביר כך: אנשים החיים כאן בעולם הזה ומביטים על הכוכבים בעיניהם, נדמה להם כי הכוכבים אינם אלא נקודות אור זעירות, אבל האמת היא שהכוכבים הם גופים ענקיים, ומהם יש שגדולים יותר מכל כדור הארץ עשרת מונים.

כך בדיוק תפקידם של מחנכים ומלמדי תינוקות, אומר רבי חיים. למרות שבעת עבודתם לא מורגשת כל כך חשיבותם והשפעתם על התלמידים, אבל באמת במעשיהם הם יוצרים

כל מי שזוכה לעסוק בחינוך ילדי ישראל, ומכיר מעט את הפן המציאותי בחינוך, יכול להודות באמיתות השקפת התורה; כמה חשוב, חיוני והכרחי להשקיע דוקא בשנותם הצעירות, וכיצד כל עתידם הרוחני תלויה בשנים הללו. כשהתלמיד אינו עומד על דעתו ומרגיש תלוי באחרים, הוא עדיין מוכן לקבל, הוא מוכן להיות כנוע וצייתן, וכל מוסכמה שמבקשים להחדיר בו נקבעת בליבו לנצח.

התורה הקדושה מורה, 'להזהיר גדולים על הקטנים'. אם חפצים שהדור העתידי יהיה מזוכך, מוכרחים להחיל בהם קדושה מגיל אפס. חובת החינוך מתחילה מהרגע הראשון שנושמים את אויר העולם.

בפרשה שלנו בולטת אחת הנקודות המרכזיות שמאפיין מאוד את החינוך בהשקפת התורה, למול צמצום השכל המאפיין את החינוך של אלו שאינם יונקים את דרכם והשקפתם מהתורה. תהום עמוקה פעורה בין שתי השיטות הללו.

אצלנו התלמידים הם בבחינת 'מגודלים בנעוריהם', בעודם הם רכים בשנים כבר אנו דואגים לגדוש אותם בחכמה ודעת. בהיותם עוללים רכים כבר טעם זקנים משוך עליהם, וכך כשגדלים נותרים הם על מבועי התורה והיראה. אך החינוך הכללי מזניח את השנים הצעירות, נותנים לעוללים לעשות ככל העולה על רוחם, בטוענות שונות: "זה לא הזמן כעת לחנך", "הילד עודנו קטן", "מה אפשר לדרוש מפעוטי?" וכדומה, וכך גדלים בעלי נטיות שליליות, עיר פרא.

ואכן, בשביל ללמד אומנות גשמית או חכמה מסויימת, הסברא נוטה יותר לומר כי יש ללמד את התלמידים את החכמה או האומנות דוקא בשלב מאוחר יותר, כשהשכל מפותח יותר ויש עם מי לדבר. אך אצלנו ביהדות יותר מאשר מה שאנו מלמדים את תלמידנו וצאצאנו, אנו מחנכים ומאמנים אותם לחיים מסוג אחר; לשאת עולה של תורה, לירא מהשם יתברך, להתרחק מן החטא, לתקן המידות, להתחשל ולהתחזק באמונה ובטחון.

ולכן, עלינו לרסן אותם כבר מגוער ברסן התורה, ולחנכם

כ"ק אדמו"ר מקאליב זצוק"ל סיפר

כ"ק אדמו"ר מקאליב זצוק"ל סיפר, כי בשנות המלחמה כשהיה במחנה העבודה אושוויץ פגש נער צעיר, המהלך אנה ואנה ופיו ממלמל כל העת. ניגש אליו האדמו"ר ושאלו: "מה אתה ממלמל בפיו כל העת?". בתחילה נרתע הנער לאחוריו בבהלה, כולם היו נראים שם קרחים, בלי שום סממן יהודי על פניהם, ולא ידע מיהו האדם שהתקרב אליו ומה הן כוונותיו. אך לאחר שהזדהה האדמו"ר ביהדותו, ענה הנער: "אני ממלמל כל העת בפי את הפסוק הנצחי 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד'. את הפסוק הזה שיננה אמי השם יקום דמה, באוזני בוקר וערב עוד בהיותי נתון על ערש לידתי... זה הפסוק היחיד שאני יודע בעל פה, והוא מלווה אותי בכל הקשיים שאני חווה כעת במלחמה הנוראה הזאת".

שמעתי ממורי ורבי מרן הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', כי בילדותו כשהתגורר בברנוביץ, המלמד שלו בחיידר היה רגיל ללמוד בצורה מאוד מרוממת. לדוגמא, תמיד אמר: "זאגט דער הייליגער תנא פון די הייליגע משנה א הייליגער דין", ["אומר התנא הקדוש מהמשנה הקדושה דין קדוש"].

כך גם שמעתי ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, שכאשר למד גאון הדור רבי עקיבא איגר מסכת ביצה עם תלמידיו, פתח ואמר: "ביצה שנולדה ביום-טוב, בית שמאי אומרים שרצון השם יתברך תאכל, ובית הלל אומרים שרצון השם יתברך שלא תאכל".

האיזכור המכובד והעילאי הזה נתן לתלמידים גישה אחרת לתורה. זה החדיר בהם הערכה לתורה, וחרט בהם רישומים עמוקים.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עולמות ממש. כל תלמיד שיגדל וילך בדרך הטובה שהתוו עבורו נזקף לזכותו של המחנך וההורה, והרי זו תוצאה ברורה של השקעתם וטיפוחם. אם הצליחו בחינוכו, ההצלחה מתקיימת, נשארת ומשפיעה לדורי דורות, וכן להיפך, עיוות או קלקול בחינוכו מהווה עיוות לדורי דורות.

אין ספור פעמים שמעתי את אבא זצ"ל מזרז ושב ומזרז הורים ומחנכים, על חובתם הגדולה לנטוע שאיפות בתלמידים; זה בדיוק הזמן לעורר בהם אהבת תורה, ערך לתורה, לשון באוזניהם את יסודות האמונה, ובעיקר לקבע בהכרתם את המושג הנעלה כי 'שולחן גדול משולחנם'. דהיינו, שאין חשיבות ואין שמחה כשמחת התורה וכי כל שאר ענייני העולם מתגמדים לעומת התורה הקדושה.

גם אם בשעת מעשה אין הדבר ניכר כל כך, כמו שנראים בעינינו הכוכבים, אולם ברבות הימים הדברים שמוחדרים באדם בצעירותו צפים ועולים בבהירות ובחדות יותר, ומשפיעים על כל ה'הלך ילך' שלו למשך שנים רבות.

כיצד יכול המלמד לגרום לאוירה כזאת להציף את הכיתה

ישנם הרבה דרכים כיצד יכול המלמד לגרום לאוירה כזאת להציף את הכיתה; לדוגמא, אבי מורי זצ"ל הזכיר תמיד לשבח את אחד המלמדים החשובים בתלמוד תורה, שבכל הזדמנות היה אומר לתלמידים בכיתתו: "בלי נדר כשאפרוש לפנסיה אשוב מיד לכולל!... כרגע התפקיד שהוטל עלי משמים הוא לחנך את ילדי ישראל, אך בהזדמנות הראשונה שאוכל, אזדרז לשוב ולהתרפק על הגמרא האהובה עלי... זו שאיפתי ורצוני!". אצל אותו המלמד לא היו הדברים בבחינת 'מן השפה ולחוץ', אלא הוא באמת אהב ללמוד, ולכן דבריו עשו רושם עז על התלמידים. אבא זצ"ל טען כי בכל מגע איתם הורגש אהבת תורה מיוחדת, וזה משום שנשמו בכיתה כל העת אוירה של תורה וערך לתורה, ושהכל סובב סביב התורה. מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, היה רגיל ללמוד עם בניו בילדותם בקביעות יום-יומית, ועם חלקם אף סיים את כל הש"ס קודם שהגיעו לגיל המצוות. פעם נשאל רבי חיים - מה היה הענין בזה? וכי ילדים צעירים מסוגלים לקלוט ולהבין סוגיות עמוקות בעירובין ובנדה? רבי חיים השיב במילים ספורות ומדודות כדרכו: "היה לי ענין להראות להם כי לגמור ש"ס זה לא סוף העולם, וזה עצמו ידרבן אותם ויתן להם שאיפות הלאה, ללמוד ולסיים". אם אין גדיים אין תיישים, ואם אין תיישים אין גדיים. בשביל שצאצאנו יגדלו ברוח נכונה, צריך להחדיר בנשמתם הזכה כבר מקטנות את כל היסודות החשובים לנו. להשריש בליבם את מעלת התורה, את התשוקה להתגדל בה ולהשתלם במכמניה, גם כשהם זאטוטים קטנים ביותר.

הדלת נפתחה ומולי עמד ילד בן שלוש, עם עיניים חומות גדולות ופאות מתוקות. הוא הביט בי ושאל שאלה אחת, תמימה: "תגיד לי, אתה יהודי?" קשה לי להסביר במילים מה הרגשתי באותו רגע

סיפור אמיתי שממחיש מה כוחה של מילה להפוך עולמות

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

כ'מנהגים נחמדים' שבחרים אם לקיים או לא. חובה? עול מצוות? אלו היו מושגים מעולם אחר.

הוא נזכר באנקדוטה מאביו, סיפור של "ועמך כולם צדיקים": "לפני הבר מצווה, אבא החליט שאעלה לתורה בבית כנסת. הוא חיפש ומצא קהילה דתית בפתח תקווה. הגבאי הציב תנאי תמוה: 'רק אם אתה והבן תגיעו חצי שנה בכל שבת לתפילה - הוא יוכל לעלות לתורה'. באופן מדהים, אבא שלי הסכים. וכך, נער חילוני ללא שום מושג בתפילה מצא את עצמו חצי שנה מתפלל בשבתות. זה היה הזרע הראשון, אבל הוא עדיין היה טמון עמוק באדמה."

ושם הוא פגש את הרב אריה שפירא

החיפוש הרוחני שלו הוביל אותו לכל מקום - חוץ מאשר ליהדות. הוא חקר תורות מזרח וכתות משונות, צמא לפענח את 'סוד הבריאה'. עד שהתגלגל כאמור למדרשית 'נתיב בינה' בירושלים ופגש את הרב אריה שפירא.

"בשיחתנו, התקפתי אותו בכל הקלישאות של התקשורת, הוא חיך. "למה אתם לא מתגייסים? למה אתם לא עובדים? למה הכל שחור-לבן? הרב ענה בסבלנות, אבל אז הוא עשה פעולה אחת ששינתה הכל. הוא הוציא מהמדף ספר בשם 'אש הדרקון', אוטוביוגרפיה של ניצולה מהשואה."

הוא הקריא לו פסקה מצמררת: הילדה מתארת איך הגסטפו ריכז את היהודים ברחבה, רמס את ספרי התורה, ותפס את היהודי הפשוט ביותר בעיירה - בער'לה שואב המים. הקצין הצמיד אקדח לראשו וציווה: "תקרע את ספר התורה או שאני יורה בך". בער'לה, שלא ידע ספר, פשוט חיבק את התורה ובכה. הוא סירב לקרוע אותה עד שעלתה נשמתו השמימה בקידוש השם"

"הסיפור הזה זעזע אותי", הוא נזכר. "חזרתי לתל אביב והסיפור הדהד לי בראש. שאלתי את עצמי: למה זה מפריע לי כל כך? אם זה היה רב גדול, הייתי מבין. אבל יהודי פשוט? שלא יודע קרוא וכתוב? מה גרם לו למסור את החיים על ספר שהוא אפילו לא יודע לקרוא? שם נבקע הסדק הראשון ב'חומת השכל' הבצורה שלי."

אנו נמצאים בעיצומם של ימי ספירת העומר. ימים שבהם האוויר הוא של הכנה לחג מתן תורה, אך גם בזהירות מופלגת ב'בין אדם לחבירו'. אנו מקפידים על כל מילה, נזהרים שלא לפגוע בזולת, ומבינים ש"מוות וחיים ביד לשון". אך הפעם, אני רוצה להביא מבט אחר לגמרי על כוחה של מילה: לא רק הזהירות מהפגיעה, אלא הכוח האדיר של מילה טובה, של שאלה תמימה, להפוך עולמות ולפתוח לבבות חתומים.

הסיפור שלי מתחיל לפני למעלה מעשור. באותם ימים התבקשתי לסייע בלימוד עם בעלי תשובה במדרשית 'נתיב בינה' שהקים הרב שמואל דוד מרזל זצ"ל - ברח' סורוצקין בירושלים. מקום שהיה כור היתוך של יהדות, בו הצוות הנפלא ואברכים עמלו והשקיעו לגלות את אור התורה בלימוד גמרא עם צעירים שהיו בתחילת דרכם בחזרה בתשובה.

יום אחד הגיע ה'חברותא' שלי. במבט חיצוני, הוא נראה כל מה שרחוק מיהדות חרדית: צעיר חילוני לגמרי, בורגני. הוא התיישב מולי, והתחלנו לשוחח על דרכו ומה שהביא אותו ללמוד יחד כאן. הוא סיפר לי את מה שעבר עליו - סיפור שתפס אותי ולא מרפה ממני עד היום. סיפור על מילה אחת של ילד קטן, שהצליחה לעשות מה שאלף הרצאות לא היו עושות.

הכל כ'מנהגים נחמדים' שבחרים אם לקיים או לא

וכך הוא סיפר: "נולדתי וגדלתי בפתח תקווה, בית חילוני-בורגני קלאסי. אבא רופא, אמא מורה, ארבעה אחים. מסלול החיים שלי היה המסלול הישראלי הכי גאה שיש, כזה שגורם לאדם חרדי אמיתי, לחיך ברחמים: בגרות, תנועת נוער, שירות כקצין קרבי, טיול תרמילאים באפריקה, תואר באוניברסיטה... הכל היה נראה מושלם.

הקשר שלו ליהדות היה קלוש עד לא קיים. "לא היה אנטי", הוא סיפר, "פשוט לא הייתה היכרות. צמנו ביום כיפור, אכלנו מצות בפסח, הדלקנו נרות חנוכה - הכל

ממה שהחברים אמרו לי: 'אל תשאל אותם שאלות, לדתיים האלו יש תשובות מוכנות להכל, הם יפילו אותך בפח'. פחדתי שגם לי זה יקרה.

והרב ארז בחוברת שלו, באמנות מופלאה, ממש משפט אחרי משפט, קילף שם את כל הקליפות. הוא פירק את המניעות של השכל, את הלחץ של החברה, את החשש מההורים, את הילד שבי. אני זוכר שקראתי את זה ואמרתי לעצמי: 'וואו, יש פה משהו עוצמתי. הלוואי שאזכה באמת לפצח אותו'.

”הלימודים באוניברסיטת תל אביב הסתיימו. מה שהרווחתי מהם היה בעיקר ידע רב בלימודי מזרח אסיה, בודהיזם ותורות מזרחיות שונות. זה תמיד הזכיר לי את הספר של הרב אורי זוהר זצ”ל, 'לא נתנו צ'אנס'. הרב אורי בכה שם על המציאות הכואבת: איך יכול להיות שיש כל כך הרבה אנשים טובים, משכילים, חרוצים וישרים כאן בישראל, ואין להם טיפת מושג מה זה 'שמע ישראל'? מה זה ברכת המזון? מה המשמעות של האיסור להדליק אש בשבת? כלום, פשוט כלום.

זו הייתה המציאות שלי. הייתי משכיל בתורות רחוקות, אבל בור מוחלט באוצרות שלי. אחרי התואר הראשון, בעוד החיפוש הרוחני בוער בי, עברתי ללמוד רפואה סינית. משם הכל כבר התגלגל במהירות בהשגחה פרטית מופלאה - הנישואין, בניית הבית, והחזרה המלאה בתשובה.”

”במבט לאחור, הוא מסכם בחיך של השלמה, ”אני חושב שמאז שזכיתי לחזור בתשובה, השם זיכה אותי להיות קצת 'פנאט'. הכוונה היא שהאתגר המרכזי של החיים שלי הוא לעבוד את השם בכל הכלים שיש לי: עם כל התכונות שלי, המידות שלי, השכל המנתח והלב המרגיש. זה האתגר שלי בכל יום מחדש.

כשאנו מדברים על זהירות בלשון בימי הספירה, נזכור גם את הכוח החיובי. מילה אחת של אמת, שאלה תמימה של ילד או סיפור על מסירות נפש של יהודי פשוט - יכולים להיות הניצוץ שמדליק נשמה שלימה. עלינו רק להקשיב.

אבל השיא הגיע זמן קצר לאחר מכן. הוא הוזמן להתארח לשבת אצל משפחה של בעלי תשובה. ”הגעתי עם שיער ארוך, תלתלים וכל שאר המראה, הוא מתאר. ”פתחתי את הדלת, ומולי עמד ילד בן שלוש, עם עיניים חומות גדולות ופאות מתוקות. יוחאי קראו לו.”

הילד הביט בזר המוזר ושאל שאלה אחת, פשוטה ותמימה: ”תגיד לי, אתה יהודי?”

קשה לי להסביר במילים מה הרגשתי באותו רגע. זה לא היה סתם דיבור של ילד; הרגשתי כאילו לקחו סכין, נעצו לי אותה בלב וסובבו. הלב שלי זעק בפנים. עניתי לו כמעט בהתגוננות: 'מה זאת אומרת אני יהודי? בטח שאני יהודי! מה, בגלל שאין לי כיפה? בגלל שאין לי פאות? מה זה קשור בכלל? ברור שאני יהודי!'.

אמא שלו, שקלטה את המבוכה שלי ואת האינטנסיביות שבה עניתי לפעוט, ניסתה להרגיע את הרוחות. היא אמרה לי בחיך: 'דן, תקשיב, הוא ילד בן שלוש. נראה לי שכדאי שתניח לו, עזוב אותו... הוא לא בדיוק מבין מה אתה רוצה ממנו'.

היא צדקה באותו רגע, הוא באמת לא הבין למה אני כל כך נסער. אבל השאלה שלו נשארה תלויה בחלל הבית. המילה של הילד הקטן הזה פירקה לי את כל המגננות. זה היה אז. בהמשך השנים סיפר דן:

שנים מאוחר יותר, כשכבר הייתי עמוק בתוך עולם התורה, פגשתי שוב את יוחאי כשהוא כבר היה נער בר-מצווה בן 13. ניגשתי אליו והודיתי לו. הוא לא ידע, אבל הוא היה שליח נאמן של ההשגחה כדי להמשיך ולפצח את אותה 'קופסת שכל אקדמאית' שחסמה אותי. השאלה שלו הדהדה בי ללא הפסקה: במה אני יהודי? במה באה לידי ביטוי היהדות שלי? בזה שקוראים לי דן? בזה שגדלתי בישראל? בזה שאני מדבר עברית? זה היה עוד שלב מכריע בדרך אל האמת.”

ואין להם טיפת מושג מה זה 'שמע ישראל'?

המסע המשיך, והקב"ה גלגל את דן לתחנה הבאה. באותה תקופה הוא למד באוניברסיטה ושימש כפקיד במשמרות לילה במיון ילדים בבית החולים 'תל השומר'. "שם, בין השקט של הלילה למקרים הדחופים במיון, הגיעה אלי משמיים חוברת קטנה שנקראת 'המסע' של הרב ארז משה דורון. זו הייתה חוברת מדהימה שפשוט פירקה אותי. מה שתפס אותי שם היה הזיהוי המדויק של כל ההתלבטויות שלי. הייתי מישוהו שמחפש באמת דרך רוחנית, שואל את השאלות הכי נוקבות על תכלית החיים, אבל מצד שני - פוחד פחד מוות. פחדתי שיחזירו אותי בתשובה. פחדתי

בס"ד

"אין שום עצה להנצל מידי צרות המתחדשות יום ויום,
מאוד יש להתחזק במידת החסד כדי שע"י זה

יתעורר מידת החסד העליונה"

(אהבת חסד ח"ב הגהה לפרק ה')

מצטרפים לרבבות שעל העולם

דף היומי | עמוד היומי | משנ"ב | מתחילים מסכת חולין | מתחילים מסכת יומא | דף היומי בהלכה | מתחיל מחזור חידושי 'חפץ חיים' | או 'אהבת חסד'

זוכים בהגרלה מיוחדת:

פרס ראשון
3 זוכים!
1,000 ש"ח
מזומן

פרס שלישי
10 זוכים!
בסע 'חפץ חיים'
'שמירת הלשון'
בכריכת עור מיוחדת!!

פרס שני
10 זוכים!
זכות קניה
בסך 250 ₪ ברשת החנויות 'יפה נוף'

בחודש זה (י"ד אייר-י"ח סיון) כל מבחן - מזכה בכניסה נוספת להגרלה המיוחדת!!!
בנוסף להגרלות השבועיות הקבועות:
פרס ראשון - 500 ש"ח מזומן | פרס שני - 8 זוכים בזכות קניה ע"ס 100 ש"ח ברשת החנויות 'יפה נוף'

המבחנים אמריקאיים-שבועיים וניתן לעשותם:

בטל: 073-7289-669 | בעמדות נדרים פלוס (לדעת) | במייל: 7692282@gmail.com

מבחני 'לדעת' מופיעים יחד עם סיכומי 'תמצית', ניתן לקבלם:

במייל: 7692282@gmail.com

בנקודת ההפצה ניתן לשמוע בטל' 0737-289-669 בשלוחה 4

הקו
בעברית
ובאידיש

03-617-11-32

ניתן לשמוע שיעורים בח"ח ואהב"ח
ובנושאי בין אדם לחברו, פ. השבוע ומועדים

לדעת
חוזרים, נבחרים,
יודעים.
073-7289-669

לפתע פתאום אנחנו אומרים קדושה ביחד עם המלאכים ואיך אכל רשב"י מעץ ערלה?

קרדיט: ישראל ברדוגו

הרב חנניה צ'ולק שליט"א: בגמ' (שבת לג:): מבואר דכל השנים שהיה רשב"י במערה לא היה לו מה לאכול, נעשה לו נס ונברא לרבי שמעון עץ חרובים. יש להקשות: איך מותר היה

אני ה' מקדשכם (ויקרא כא) הגאון רבי גוראל אלקרי שליט"א: בקדושה של שחרית בשבת קודש אומרים: 'נְקַדְשֶׁךָ וְנִעְרִיץְךָ כְּנִעַם שְׁיַח סוּד שְׂרָפִי קִדְשִׁי כְּלוּמַר: אֲנַחְנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְהִדְמוּת לְמַלְאָכִים, וְכִמוּ שֶׁהֵם שְׂרִים וּמְקַדְּשִׁים אֶת ה', כֵּן גַם אֲנַחְנוּ.

לפתע פתאום אנחנו אומרים קדושה ביחד עם המלאכים, שווה בשווה.

השאלה הנשאלת: מה קרה? לפני חצי שעה היינו במדרגה נמוכה יותר ממדרגתם של המלאכים, והשתדלנו לומר קדושה כמו שהם אומרים. ואלו עתה, כהרף עין, הפכנו להיות במדרגה שווה להם, ולומר קדושה ביחד אתם? מה קרה בחצי שעה הזאת?

התשובה, אומר רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: בחצי שעה הזאת היתה קריאת התורה! קריאת התורה רוממה את האדם הפשוט והציבה אותו במדרגת מלאך! הביטו וראו איזו מהפכה התחוללה מקריאת התורה אחת! אין לזלזל בעוד ידיעה אחת, בעוד הלכה אחת, בעוד שיעור תורה אחד! מהפכה שלימה יכולה להתחולל מכל תוספת שהיא של תורה!

לא נדרש מיהודי "הרים וגבעות". נדרש ממנו דף גמרא אחד, דקדוק הלכה אחד, תפילה אחת.

לפתע פתאום אנחנו אומרים קדושה ביחד עם המלאכים, שווה בשווה.

השאלה הנשאלת: מה קרה? לפני חצי שעה היינו במדרגה נמוכה יותר ממדרגתם של המלאכים, והשתדלנו לומר קדושה כמו שהם אומרים. ואלו עתה, כהרף עין, הפכנו להיות במדרגה שווה להם, ולומר קדושה ביחד אתם? מה קרה בחצי שעה הזאת?

התשובה, אומר רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: בחצי שעה הזאת היתה קריאת התורה! קריאת התורה רוממה את האדם הפשוט והציבה אותו במדרגת מלאך! הביטו וראו איזו מהפכה התחוללה מקריאת התורה אחת! אין לזלזל בעוד ידיעה אחת, בעוד הלכה אחת, בעוד שיעור תורה אחד! מהפכה שלימה יכולה להתחולל מכל תוספת שהיא של תורה!

(מתוך 'דורש טוב' ספירת העומר בהוצאת 'פה נוף')

לרבי שמעון לאכול בתוך הג' שנים מהעץ, הא הוי ערלה (כן הקשה מהרי"ד מבעלז זצ"ל, והגר"ח קנייבסקי זצ"ל ב'דרך אמונה' ח"ג). ויש לבאר:

א. כיון שלא היה להם מה לאכול, הותר להם משום פקוח נפש, הדוחה כל איסורין שבתורה. ויש לדון דכתב ה'חתם סופר' (או"ח ס' פ"ג) דאוכל מאכל איסור אפילו בפקוח נפש, זה מטמטם הלב, וכן כתב ה'משך חכמה' (דברים ו' י"א) עה"פ "בתים מלאים כל טוב וגו' הישמר לך פן תשכח את ה'", אפילו מאכלות אסורות שהותר לבני ישראל בז' שנים שכבשו את ארץ ישראל, אמרה תורה "השמר לך", כי טבע הדברים האסורים - שמטמטמים הלב, אפילו אם אוכלן בהיתר. ב. אילן שנברא בדרך נס אין בו חיוב ערלה ומעשרות, דכל חיובי התורה הוא בדברים שגדלו ע"פ הטבע, וכמו שכתב הרד"ק (מלכים ב' פ"ד) ששמן נס של אלישע פטור ממעשרות, דדבר הנעשה מנס - אין לזה חיובי התורה, וכעין זה איתא בשל"ה (פר' וישב) דבהמה הנולדה במעשי ניסים אינה טעונה שחיטה.

ג. עץ העולה מאליו ברה"ר הוי הפקר, ואין חייב בערלה, והמערה בה רשב"י היה - לא היתה שלו, דלא נתכון לזכות בה (דרך אמונה הל' מע"ש פ"י ו').

ד. עץ החרובים לא היה עץ חדש, אלא הקב"ה הביא עץ שכבר גדל ג' שנים, ועבר שנת הערלה, לכן היה מותר לאוכלו (מעדני אשר).

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק אמור תשפ"ה)

מהו ענף עץ אבות?

חידות שינון הפרשה לפי סדר הא-ב:

- א. פרי עץ הדר? אתרוג.
- ב. כהן והוא אסור בעבודה? בעל מום.
- ג. אסור לכהן להתחתן עם אישה? גרושה.
- ד. שלומית בת דברי הייתה משבט? דן.
- ה. ענף עץ אבות? הדס
- ו. המשך: בא השמש? וטהר.
- ז. אסור באכילת קודשים? זר.
- ח. האוכל קודש בשגה צריך להוסיף? חומש.
- ט. לא יקרב אל הקודש כי הוא? טמא.
- י. בעשור לחודש השביעי יחול? יום כיפור.
- כ. השמן מהטיפה הראשונה של הזית? כתית.
- ל. אחד הדברים שמשאירים לעני בשדה? לקט.
- מ. ממתי מתחילים לספור ספירת העומר? ממחרת השבת.
- נ. הנשאר מבשר הקורבן נקרא? נותר.
- ס. מונים מפסח עד עצרת? ספירת העומר.
- ע. קרבן שנלקח מהתבואה החדשה? עומר.
- פ. חג המצות? פסח.
- צ. לשון זירוז בעניין הדלקת המנורה? צו.
- ק. מועדי ד' הם מקראי? קודש.
- ר. הקציר הראשון של התבואה? ראשית קצירכם.
- ש. יום הכיפורים הוא? שבת שבתון.
- ת. מותר לבת כהן רווקה ולבני ביתו לאוכלה? תרומה

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי שליט"א אמור תשפ"ה)

מדוע דווקא במצווה זו מוזהרים הגדולים על הקטנים?

פנינים מהגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל

אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם (כא) וּבְרַשׁ: "אָמַר וְאָמַרְתָּ - לְהַזְכִּיר גְּדוּלִים עַל הַקְּטָנִים".

הפסוקים הללו עוסקים בטומאת הכהנים, והקב"ה אומר למשה להזהיר את הגדולים לשמור על הקטנים לבל יטמאו.

מקשה על כך רבי זלמן סורוצקין זצ"ל: מדוע דווקא במצווה זו מוזהרים הגדולים על הקטנים? הלא את כל התורה כולה עליהם להנחיל להם! הלא כאשר ילד קטן נוגע במוקצה בשבת, אומרים לו: "זה מוקצה"... כשילד רוצה לאכול משהו,

אומרים לו: "אל תאכל אם אין לזה הכשר טוב"... מה מיוחד, אפוא, במצווה זו, שהתורה מדגישה להזהיר גדולים על הקטנים?

והוא תירץ ואמר, כי אנו רואים יסוד גדול מאוד בענייני חינוך מתוך הדברים הללו: כאשר אב אומר לבנו לא לגעת באבן בשבת, הוא מרים את עינו ורואה שכולם לא נוגעים. כאשר אב מסביר לבנו לא לאכול מאכל שאינו כשר, הוא מתבונן סביבו ורואה שאכן כולם אינם אוכלים אוכל שאינו כשר.

כל איסור אחר ילד מבין - אסור לאכול ללא ברכה, אסור לטלטל מוקצה - כי גם כל החברים שלו נוהגים איסור בדבר. לא כן במה שנוגע לאזהרות הכהנים על טומאת מתים.

הבה נדמיין לעצמנו את המקרה הבא: באחד הימים משתחרר הילד לביתו מן ה"חדר", משום שגדול הדור נפטר. הוא רץ הביתה ורוצה לצאת עם אבא ללוויה, אבל לא. אבא עוצר אותו:

"אנחנו איננו הולכים לשם, אנחנו כהנים"... "ומה אם אנחנו כהנים?" - מתפלא הילד - "האם אנחנו יותר צדיקים מכולם? הרי כל הרבנים הולכים ללוויה הזאת!"...

כאן מתחילה הבעיה. כאן צריך האב לחנך את בנו כנגד הזרם. כשהרב ששמו "כולם" מתיר, ניצב האב בפני בעיה לא פשוטה. כשצריכים להילחם נגד "כולם", באה התורה ומזהירה "אמור ואמרת" - להזהיר גדולים על הקטנים.

זהו יסוד חשוב מאוד בחינוך כל אדם לעצמו ובחינוך הילדים בבית. מי שישכיל לעשות בו שימוש נכון, יוכל להחדיר לביתו עקרונות חינוכיים רבים ולרומם את הליכות הבית. הוא יזכיר לילדיו: אנחנו מקפידים על עניין כלשהו יותר מאחרים, משום שאנחנו שונים ואחרים - בגלל היותנו כהנים!

(מתוך 'יחי ראובן' בהוצאת 'פה נוף')

הקרב על השפופרת בקרית פוניבז'

תשמעו סיפור ששמענו לאחרונה מהרה"ג רבי יעקב קראם שליט"א על אביו דמות הווד, הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, מגדולי מזכי הרבים. הסיפור מחזיר אותנו עשרות שנים לאחור, אל הימים בשנים הראשונות של קריית פוניבז' באשדוד.

מי שהכיר את קריית פוניבז' באשדוד, ידע כי הבניין הניצב מול ישיבת "גרודנא" באשדוד, היה ידוע כ"בניין הרבנים". שכן, דרו בו בצוותא גדולי עולם: כ"ק האדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל, ראש הישיבה הגה"צ רבי צבי דב קרלנשטיין זצ"ל, הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, ויבלדחט"א הגאון רבי צבי דרבקין שליט"א.

באותם ימים, מכשיר הטלפון לא היה מצוי בכל בית. בפיתו השמאלית של הבניין עמד טלפון ציבורי - "מצרך קיומי" של ממש באותה תקופה. אולם, לצד בני התורה, התגוררו בסמיכות גם כאלו שטרם זכו לטעום מאורה של שבת, ולמרבה הכאב היו מגיעים להשתמש בטלפון הציבורי בעיצומו של יום השבת, ממש מתחת לחלונותיהם של גדולי התורה.

רבי ירחמיאל זצ"ל, שקדושת השבת בערה בקרבו, לא יכול היה לשאת את ביזוי היום הקדוש בפתח ביתו. הוא לא חיפש מלחמות או הפגנות, אלא מצא "תחבולה" יהודית מקורית:

בכל ערב שבת, דקות ספורות לפני כניסת השבת, היה מחייג מביתו אל מספר הטלפון הציבורי שמתחת לבניין. והוא היה דואג שהשפופרת תורם. באותם ימים, הטכנולוגיה קבעה כי כל עוד המחייג לא מנתק את הקו - השיחה נותרת פתוחה והקו נותר "תפוס".

כך, במשך כל השבת כולה, עמד הטלפון הציבורי כשהשפופרת מורמת והקו פתוח לביתו של הרב קראם. מי שניסה להגיע ולחייג בשבת, גילה קו תפוס שוב ושוב, ונאלץ לוותר על חילול השבת, עד שהתייאשו.

הסיפור קיבל תפנית מעניינת כאשר פעם לפני כניסת השבת, גילה מישהו שבזמן שהשפופרת מורמת, ניתן לשמוע בטלפון הציבורי את כל המתרחש בתוך בית משפחת קראם.

מאותו רגע, בכל ערב שבת, לאחר פתיחת הקו, היו עוטפים את שפופרת הטלפון במגבת עבה כדי לאטום את הקולות.

"זהו זיכרון הילדות החקוק בנו", מספר בנו הרב יעקב שליט"א בערגה. "מדי שבת, הטלפון בבית היה עטוף במגבת. זה היה הסימן שלנו לכניסת השבת. רבי ירחמיאל זצ"ל לימד אותנו כשיהודי רואה פרצה בקדושת השבת, עליו להפעיל את כל כוחו, מחשבתו ותחבולותיו כדי להוסיף אור וקדושה. יהי רצון שנזכה כולנו ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

החיש האברך צעדין לעבר ביתו של הרב שך ושאלו

אמר אל הבהנים.. ואמרת אלם (כא)

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א: מרן הגרא"מ שך היה מיוחד ביכולתו להכריע באירועים שצרכי הפרט וצרכי הכלל סתרו זה את זה. דוגמא לדבר במעשה הבא ששמעתי מאחד המעורבים בו: אברך יזם להקים 'כולל' בעיר גדולה באירופה שטרם זכתה לארח בקרבה כולל אברכים. הוא בא אל הרב שך שכמובן שמח מאד, עודד את היוזמה ויעץ לגבי פרטים שונים. בין הדברים שאל האברך האם אפשר לומר לאברכים יוצאי אותה קהילה שמוטלת עליהם החובה לשוב לקהילה בחוץ-לארץ ולהקים שם עולה של תורה. נענה הרב שך ואמר: "בוודאי, בוודאי!". ניגש היוזם לאברך מסוים בכלל פוניבז, מיוצאי הקהילה, ואמר לו בשם הרב שך שחובה עליו לעזוב את הארץ וללכת לקהילתו בחו"ל. בשומעו זאת החיש האברך צעדין לעבר ביתו של הרב שך ושאלו מדוע עליו לעזוב את הכולל בו אני עושה חיל? ענה לו הרב שך: "חס ושלום! עליך להישאר כאן! זהו המקום שלך!"...

חזר האברך הראשון ושאל את הרב שך לפשר השינוי בהוראתו, והרב שך השיב: "ודאי! התפקיד שלך הוא להביא את האברכים לשם, אולם אברך זה חס-וחלילה שילך לשם. כשאתה באת אלי אני מייעץ לך לפי הצרכים שלך, וכשהוא בא אלי אני מייעץ לו לפי הצרכים שלו". זהו מנהיג. שמסוגל לשקול את כל הצדדים ולבו מכיל את כולם.

(מתוך 'לעשות רצונך' תצוה)

בזמנים עברו, לא היה אפשר לצבור גם לא בשבעים שנה

ובבשרם לא ישרמו שרמית (כא)

חידה של מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: איך יכול להיות שאדם עושה עבירה אחת, מעשה אחד, וחייב על זה שש מיליון חיובי מלקות [שש מיליון כפול שלושים ותשע מלקות]?

התשובה: כתוב בפסוק "ובבשרם לא ישרמו שרטת", ואמרו חז"ל (מכות ג): "שרט שריטה אחת על חמשה מתים, או חמש שריטות על מת אחד - חייב על כל אחת ואחת". לפי זה, אדם ששרט שריטה אחת על כל שש מיליון היהודים שנהרגו בשואה - חייב שש מיליון פעמים שלושים ותשע מלקות.

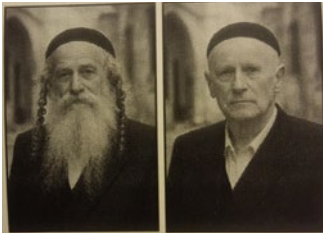
מן הסתם, מצד האומד שאומדים בית דין - יפסיקו להלקותו באמצע, אבל זה חיובו!

כיום רחמנא ליצלן, בלחיצת כפתור אחת אפשר להוציא לשון הרע, שם רע, על מישהו, וזה מגיע לרבבות אנשים. יתכן אפילו שאדם אמר משהו על מישהו וזה התפרסם שם בגללו. לשון הרע אחד מגדיל עבירות עד לשמים ושקול כעבודה זרה, ג"ע ושפיכות דמים. בלשון הרע אחד, שהגיע לרבבות אנשים, אדם צובר לעצמו גיהנום של עבירות רח"ל, מה שפעם, בזמנים עברו, לא היה אפשר לצבור גם לא בשבעים שנה, וגם לא הפוקר הגדול ביותר.

אבל "זה לעומת זה עשה אלוקים". מידה טובה מרובה. הקב"ה עשה שאפשר גם להיפך. אפשר גם לעשות זיכוי הרבים בכמויות. בחור אחד בישיבה שעשה משהו טוב וכולם למדים ממנו. ולפעמים התוצאות של ההשפעה הזאת עוברת הלאה, לדורות הבאים. אי אפשר לדעת את ההיקף שיש ב"זיכוי הרבים". זיכוי של יהודי אחד משפיע לא רק על עליו אלא גם על הבנים שלו, הנכדים שלו, עד סוף הדורות.

(הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א מתוך 'נאה דורש' בהוצאת 'פה נוף')

להסתובב בקהל מגולח ללא זקן ופאות

בימי ספירת העומר, כשכולנו עסוקים בתיקון שבין אדם לחבירו, אני רוצה להביא לכם קטע מיוחד מתוך גיליון 'חוקי חיים' שע"י חדר ההוראה בראשות הגר"א בלייער שליט"א.

בפרשת תזריע- מצורע מערכת העלון בחרה תמונה מיוחדת כדי להמחיש את עומק דיני הטהרה: תמונת "לפני ואחרי" של המצורע המגלח את כל שערו.

במקום להשאיר את המושג "גילוח המצורע" כמושג כללי, התמונה הראתה לכל עין את המחיר הכבד של הבושה והשינוי שעובר מי שנכשל בלשונו. שלאחר ה'בדד ישב' והטהרה המיוחלת, היה צריך להסתובב בקהל מגולח ללא זקן ופאות, גם אם היה משהו חשוב מאוד..

בכך הצליח העלון הצליח להפוך את הדיבור על "בין אדם לחבירו" למשהו ויזואלי ונוגע בלב, שגורם לכל אחד לעצור ולחשוב פעמיים לפני שהוא מוציא מילה לא ראויה.

התמונה לפניכם.

הוא מגיע למלון ואומרים לו לסדר לעצמו את האוכל

יְבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת שְׁבִתוֹן (כג)

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל: הגיעו ימי החופש ואדם רוצה לנסוע לבית מלון כדי לנוח מעמל כל השנה. כאשר הוא מגיע למלון - אומרים לו לסדר לעצמו את האוכל, לנקות את החדר וכו', מפני שכל הפועלים נמצאים בחופשה. וכשרואים אותו עומד ותמה על כך, אומרים לו: וכי רק אתה צריך חופש, והוא עונה - שיקחו חופש ככל אות נפשם, אבל לא באותו יום שאני לוקח חופש, אלא באותם הימים שאני עובד את מלאכתי.

אם כן, מה פשר קביעת אותו יום מנוחה לאדון ולעבד, ואף הבהמה שובתת באותו יום מכל מלאכה, ואם יש מרחק רב בין ביתו לבית הכנסת אינו יכול אף לרכב על בהמתו, אלא הולך ברגל - והיכן היא אותה מנוחה?

אלא ודאי שיום השבת אינו יום מנוחה שלנו כלל, אלא יום מנוחתו של הקב"ה. ה"שבת וינפש" הכתובים אצל שבת אינם בעיקרם מעמל המלאכה כלל וכלל, אלא מכל מציאות עולם הזה, שהעולם הופך להיות עולם של קדושה, ובזה שווים העבד והבהמה והאדון, שכולם ברואים של הקב"ה, וכל מעשה בראשית מוזמנים להשתתף במנוחה זו.

(הגדה של פסח - תפארת שמשון)

והשיב מרן: 'כל דאלים גבר'...

וְקַרְשֵׁתוֹ (כ"א)

מספר הרב אריה לייב כהן: ניגשתי פעם אל מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל ואמרתי לו שאני מטבעי אוהב מאוד לעשות חסד עם בני אדם, ולסייע להם במידת האפשר. אבל, כיון שאני כהן, אנשים נמנעים לבקש ממני עזרה, מצד 'וקדשתו', ואם כן כיצד עליי לנהוג למעשה? והשיב לי מרן זצ"ל: שני הצדדים צודקים... אתה מאוד רוצה לעשות חסד, וזה בנפשך; והם מצדם צודקים כיון שאסור להשתמש בכהן. הרב כהן מספר שהוסיף להקשות, אם כן מה הרב מציע לעשות? והשיב מרן: 'כל דאלים גבר'... הרב כהן מציין שהתשובה לא נאמרה בבדיחות הדעת, אלא מרן התכוון לכך, שאם אתקש על כך שאינני מוכן שיכבדוני, אגבר בכך על אלה הרוצים לשרתני; ואם הם יתקשו, הם יגברו...

(אהבת אותו - הרב משה מיכאל צורן)

הרי אני נכד של אהרן הכהן

סיפר רבי יעקב ברוך מרדכי זקס: שמעתי מסבתי, הרבנית פייגא בתו של ה'חפץ חיים', כי בעיירה ראדין היתה שמועה שמתחת לכיכר העיירה יש קבר של יהודי מומר משנים עברו. הדבר העלה חשש לטומאת מת על שטח גדול, ומאחר שהכהנים לא רצו להיטמא, היו מאריכים את דרכם ולא עברו דרך הכיכר כדי שלא להיכנס בחשש טומאה. לעת זקנותו של ה'חפץ חיים', קשתה עליו ההליכה. וכשהגיע למקום היה עליו להתאמץ להאריך את הדרך. או אז היה נעצר ואומר 'הרי אני נכד של אהרן הכהן! ברוך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן!' כך בכוחות מחוזקים היה מאריך והולך מסביב

(קונטרס ה' טומאה לכהנים -

נר לשולחן שבת - מתוך עלונו של הרב צולק אמור תשפ"ה).

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

ראובן המכונה רובי, ואיציק לוי שפולם קוראים לו לוי, היו אלה שהתאמצו במיוחד באיסוף ובסחיבת העצים. בגדיהם היו מאובקים ופניהם שטופות זיעה בשעה שפחבו משטח עץ כבד במיוחד...

חיים ויענקי מספרים על המדורה של הת"ת

תראה את שימי

גם השנה הכל החל באופן מסודר כשמיד לאחר חג הפסח החלו כולם לתכנן ולאסוף את העצים. ראובן המכונה רובי, ואיציק לוי שפולם קוראים לו לוי, היו אלה שהתאמצו במיוחד באיסוף ובסחיבת העצים. בגדיהם היו מאובקים ופניהם שטופות זיעה בשעה שפחבו משטח עץ כבד במיוחד... "תדע לה שישנם ילדים שפמעט ולא אוספים עצים והם תמיד מתחמקים מהעבודה" אמר רובי ללוי, והמשיך: "תראה את שימי", הפטיר בנימת מרמור, תוך שהוא מוחה את מצחו. "הוא תמיד נעלם כשמתחילים לסחוב. פתאום הוא לא שומע, פתאום הוא לא יודע... תמיד יש לו תירוץ כדי להתחמק מהעבודה השחורה". למחרת פגש לוי את שימי ליד הברזיה והחליט כי זה הזמן להעמידו על מקומו, "רובי סיפר לי שאתה תמיד מתחמק ולא מסייע באיסוף למדורה" אמר לוי לשימי. שימי לא ויתר: "אני בכלל לא מתחמק" אמר, "אבל לא תמיד יש לי זמן כי ההורים שלי מבקשים שאחזור הביתה

את המדורה של הת"ת שלנו. כולם כבר מכירים. המדורה שתלמיד הפיתות הגבוהות עמלים על הכנתה במשך שבועות רבים, הפכה כבר לסיפור מיוחד ועשרות אנשים באים להשתתף בהדלקתה. המדורה הפכה לשם דבר, בהדלקת המדורה מתכבד כמובן המנהל של הת"ת, וכשהלהבות מתחילות לרקוד אל מול השמיים, המון אנשים עומדים סביב במעגל ענק, פניהם מוארות באור של קדושה ושמחה.

מיד לאחר חג הפסח כולנו מתחילים באיסוף הגרוטאות והעצים... שבועות ארוכים לפני ל"ג בעומר תלמידי הת"ת כבר סורקים כל קרן זוית בשכונה. קבוצות-קבוצות של תלמידים גוררים גרוטאות, קרשים ישנים ומשטחי עץ. אבל מעל לכל המולת ההכנות, מהדהד קולו של המנהל. מדי שנה הוא נכנס לפיתות, מבטו רציני, ומזהיר:

"המדורה היא אור, ואור לא יכול לבוא על חשבון אור התורה. אם ההורים שלכם מרשים לכם לאסוף את העצים אז אינני מתנגד, אבל, גם ההורים שלכם וגם הנהלת הת"ת לא יספיקו שמדורת ל"ג בעומר תגרום להפרעות בלימוד התורה.

זכרו: מדורת ל"ג בעומר לא תכבה, ולו לרגע, את שלהבת לימוד התורה".

ואכן המנהל מקפיד מאוד לבדוק ולעקוב שמדורת ל"ג בעומר אינה מזיקה ומפריעה ללימודים.

מהר לסייע בבית" הוסיף. בעודם מדברים מיהר שימי ורץ לרובי, "איציק לוי סיפר לי כבר שאתה סתם משמיץ אותי, אז תדע לה שאתה סתם מדבר על אחרים בלי שאתה יודע מה הסיבות

האמיתיות". "אתה סתם מוצא תירוצים" לא ויתר רובי, וכה המשיכו רובי ושימי להתווכח, כשלוויכוח מצטרפים עוד ועוד תלמידים. תוך כמה שעות הפך הוויכוח לסכסוך ומחלוקת גדולה בין כל התלמידים בשאלה: 'מי צודק ומי מתחמק'. גם אל המנהל הגיעו השמועות על הוויכוחים והמחלוקות שפרצו בכיתה בעקבות ההכנות למדורה, וכה, שבוע לפני ל"ג בעומר כינס המנהל את תלמידי הכתות הגבוהות והודיע:

"השנה החלטתי לבטל את תוכנית הדלקת המדורה. אני שומע שהמדורה גורמת למחלוקות בין אדם לחברו, הרי זהו דבר נורא ואיום. ימי ספירת העומר הם

ימים שמוקדשים לקירוב בין אדם לחברו. זה פשוט לא יתכן להפוך את ענין המדורה לכבודו של רשב"י ביום בו הסתיימה המגיפה- למריבה ומחלוקת. לכן, אני אוסר מעתה ואילף להמשיך בהכנות למדורה."

ההלם של כולם היה גדול

ההלם של כולם היה גדול, והתלמידים החלו להתנצל ולבקש מהמנהל שיבטל את החלטתו. "אספנו כבר כל כך הרבה עצים והמדורה כבר כמעט מוכנה, אנו מאד מבקשים שהמנהל יאשר לנו להמשיך בהכנות" ביקשו התלמידים. לאחר מחשבה רבה המנהל השיב: "אני אכן מוכן שתמשיכו עם התוכנית הרגילה, אבל, זה בתנאי שתעבדו בשלום ובאחווה, וכל אלו שדיברו לשון הרע האחד על חברו, יקומו ויתנצלו בפני חבריהם."

רובי היה הראשון שהבין שהכל החל בגללו וניגש לבקש סליחה משימי.

גם לוי הבין שטעה והתנצל.

אך להפתעתם שימי סירב לבקש סליחה... "מדוע אתה לא מבקש סליחה?" שאלו החברים את שימי, שניסה להצטדק: "אני לא חושב שדיברתי לשון הרע. אני רק הסברתי מדוע

הם טועים כשהם חושבים שאני לא עוזר מספיק". "אבל אתה כן דיברת לשון הרע" ענה לעומתו רובי, כי אתה סיפרת לי שאיציק לוי סיפר לה מה שדיברתי עליה, זו רכילות על לוי!". ובעודם מתווכחים, הפסיקם המנהל ואמר: "מדוע אתם מתווכחים?! בואו ונראה מה ה'חפץ חיים' אומר בדיוק על הסיפור שלכם..."

המנהל פתח את ספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון' בהלכות 'רכילות' כולל ג' סעיף ב' והתחיל להקריא:

"אם ראובן (רובי) דיבר על שמעון (שימי) בפני לוי (לוי) והלך לוי וספר את הדברים לשמעון... אסור לשמעון (שימי) לומר אחר כך לראובן (רובי): 'איך דברת עלי בפני לוי?', כי על ידי זה גם הוא עובר על אסור רכילות מחמת לוי.

"וכאן, המשיך המנהל, "תקראו לבד מה כתוב בהמשך: 'ובעונותינו הרבים בזה'.

בטח שמתם לב שחסרות כאן שתי מילים. אז גם אתם מהרו ובדקו מה כתוב בהלכות רכילות כולל ג' סעיף ב'."

ככה

עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?

זוכים במצלמה דיגיטלית

איך עונים?

מכינים בקצרה את התשובות לשאלה

מתקשרים

למוקד 'על הצדיקים' 073-345-30-95

משאירים

את שמכם, שם העיר ומס' הטלפון שלכם

עונים

את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו

מתפללים שתזכו

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

איך הפירות נהיים כאלו עסיסיים ומתוקים? רק בגלל שהקב"ה 'מפעיל את החימום'!

ההודאה להקב"ה של הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל

הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל היה מודה להקב"ה על כל פרט ופרט בחייו ומעולם לא שמעו ממנו תלונה. פעם כשהלך עם נכד ביום חום ושרב, הנכד שמע שאומר "תודה לך ד' על השמש הנעימה, אני מודה לך על המתנה הנפלאה הזו". הנכד שאל איזה תועלת יש בלחות והחום, והסבא ענה לו: "בסוף הקיץ דוכני החנויות מלאים

בפירות בשלים, איך הפירות נהיים כאלו עסיסיים ומתוקים? רק בגלל שהקב"ה 'מפעיל את החימום'! הקיץ הוא המטבח המבשל את הפירות הטעימים האלו, האם אתה רוצה להתלונן על כל ההנאות המחכים לנו בגלל השמש הלוהטת?!"

היו לו 'רשימות' של כל אברי גופו המתפקדים כשורה, ושל כל החפצים שהקב"ה העניק לו, ואף של כל המחלות שסבלו מכריו והוא לא סובל מהן. כשהיה עובר ליד בית חולים או בית מרקחת היה מתעורר להכיר טובה להקב"ה על הרופאים המומחים ועל התרופות שהוא לא צריך. "שאתה רואה יהודי שנמצא בצרה ל"ע" היה אומר, "דבר ראשון תרחם עליו ותתפלל לישועתו, אבל לא לשכוח להודות להקב"ה על כך שהוא מציל אותנו מצרה זו ומרעיף עלינו שפע טובות!"

הסבירו לו בשמים שזו לא טעות

הוא היה מספר בשיחותיו על אדם שהגיע לשמים וראה שנזקפות לזכותו שעות על גבי שעות של לימוד תורה וכן ספרי חידושי תורה, בעוד הוא היה אדם 'פשוט'. הסבירו לו בשמים שזו לא טעות: "אתה יצאת מבית כנסת בבוקר ואמרת בוקר טוב בלבביות לפלוני, וזה גרם לו למצב רוח טוב. הוא אח"כ פגש ראש ישיבה שביקש ממנו תרומה, ובגלל המצב רוח הטוב שאתה נתת לו הוא נתן תרומה גדולה מהרגיל, וזה גרם לראש הישיבה להתייחס בצורה טובה יותר לבחורים, וכל זה בגלל הבוקר טוב הלבבי והפשוט שאמרת - ולכן זה נזקק לזכותך".

(מתוך מוסף 'שבת קודש' תזריע מצורע תשפו)

רואה הנכד שמרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, מתרגש עד דמעות

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א

וְנִקְדְּשֵׁתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
(כב)

(ה' חשון תשע"ה) רואה הנכד שרבינו מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, מתרגש עד דמעות, נכנס לחדרו לראות מה קרה, ושאל לרבינו מה קרה ועל מה הבכי, מיד מרן פתח בדבריו: אספר לך מעשה בעיר פטרבורג שהיה בה בית הכנסת של קנטוניסטים,

ושם התפללו אנשי הצבא היהודים שנלקחו ככח בילדותם לעבודת הצבא, ולעת זקנה השתחררו.

ביום כפור התפלל עימם ר' איצ'לה מוולוז'ין ע"פ בקשתם, ולקראת תפילת נעילה ביקשו המתפללים שאחד מהחיילים האלה יגש לפני העמוד באמרם שקידש שם שמים כאחד הגדולים, בעמדו בנסיונות קשים באופן נורא ומבהיל.

והיה על בשרו מלא פצעים ומוקף בהם כמו בחגורה, מרוב המכות שהוכה ושעינו אותו שימיר את דתו ועמד בכולם, לכן לדעתם אין לנו ש"ץ יותר הגון לתפלת הנעילה מהאיש הזה שקידש שם שמים ברבים.

האיש הנ"ל טרם שהתחיל הקדיש של תפלת נעילה פתח ואמר, רבש"ע על מה רגילים בני אדם להתפלל, הלא על השלשה דברים ההכרחיים האלה: בני חיי ומזוני, אבל כשאנחנו לעצמנו, כל אלה אך למותר המה לנו, בנים הנה רוב הצבור שלנו זקנים ואינם נשואים. חיי, הלא טוב מותנו מחיים מרים כאלה. מזוני, הלא יש לנו 'קיסר' שדואג למזונותינו ומלבושינו באין מחסור לנו דבר, אבל יש לנו להתפלל רק על אחת: יתגדל ויתקדש שמי' רבא וכו'. אח"כ המשיך רבינו ברגש רב, כך חשבתי לעצמי, הנה בנים הקב"ה נתן לי מאד טובים ב"ה, חיי, הקב"ה נתן לי בשפע, מזוני, כמה אני כבר צריך לאכול, היום במצבי בחולשתי קשה לי ללמוד ולהתפלל כמו שצריך, אבל דבר אחד אני יכול לבקש יתגדל ויתקדש שמי' רבא וכו'.

(מתוך 'צדיק כתמר יפוח')